

ZESZYT NAUKOWY

Λόγος

Nr 9 (2019)

TOWARZYSTWO NAUKOWE LOGOS

Wydawca

Towarzystwo Naukowe LOGOS

97-300 Piotrków Trybunalski

ul. Słowackiego 114/118,B,222

Prezes

Zygmunt Rogoziński

Copyright by LOGOS

Materiały można przesyłać drogą elektroniczną pod adres:

www.szkola-logos.pl

Spis Treści

Od Redakcji.....	4
dr Maciej A. Zarębski Moja fascynacja Adamem Bieniem (w 20 lecie jego śmierci).....	5
Stefanko Vicheslav Historia Odessy.....	19
Natalia Nemchenko Historia Dniepropietrowska.....	36
dr Wanda Nalepa Amarantidou Historia języka greckiego.....	49
mgr Zygmunt Rogoziński Droga do powstania Unii Europejskiej.....	56

Od redakcji

Wydając kolejny numer Zeszytów Naukowych LOGOS (9.I.2019r.) pragniemy z satysfakcją powitać Pana dr Macieja A. Zarębskiego z Zagnańska w woj. świętokrzyskim. Tym bardziej jest nam miło powitać Pana doktora, iż pochodzi z województwa, gdzie znajduje się jeden ze szczytów, Gór Świętokrzyskich – Łysa Góra we wnętrzu, której spoczywają w urnach dawni władcy Imperium Lechii - czyli prehistorycznej Polski. Dowiadujemy się dlaczego autor fascynuje się Adamem Bieniem w 20-lecie jego śmierci.

Pani doktor Wanda Nalepa Amarantidou zamieszcza cenny artykuł p.t. „Środowisko domu rodzinnego wykształcenie, erudycja i greckie zainteresowania Juliusza Słowackiego (1809-1843) z okazji 209. rocznicy narodzin oraz 170. rocznicy śmierci poety”.

Pan mgr Zygmunt Rogoziński zapoznaje nas z drogą do powstania Unii Europejskiej.

Redakcja informuje też, że aktualnie zamieszcza też informacje o planach budowy mostu na rzece Pilicy.

Jeden z lewobrzeżnych dopływów Wisły – Pilica (333 km) spełniała w przeszłości bardzo ważną rolę w spływie drewna z okolicznych lasów. Nad nią istniało wiele siedlisk ludzkich, które zniknęły w średniowieczu w okresie zmiany klimatu.

Od wielu lat społeczeństwo gminy Aleksandrów i Ręčno starało się o budowę przeprawy mostowej ale bezskutecznie. Dopiero program aktualnego rządu Rzeczypospolitej w programie „ Mosty plus” ogłoszony przez premiera Mateusza Morawieckiego daje taką szansę. Dlatego opracowano propozycję lokalizacji w czterech wariantach, które zamieszczamy w aktualnym numerze.

W dalszym ciągu zamieszczanie swoich artykułów w Zeszytach Naukowych Szkół LOGOS jest bezpłatne.

dr Maciej A.Zarębski

Moja fascynacja Adamem Bieniem (w 20 lecie jego śmierci)

Adama Bienia poznałem w czerwcu 1968 roku w Przasnyszu, u znajomych moich teściów. Pamiętam doskonale ten wieczór. Spędzałem pierwszy bodajże urlop w tym mieście. Tego dnia zostaliśmy zaproszeni na przyjęcie imieninowe. Gospodyni od progu oznajmiła, iż są już wszyscy, także gość honorowy - Adam Bień z małżonką. Słyszałem wcześniej, że to bardzo zdolny prawnik, minister Rządu Londyńskiego, uczestnik procesu 16-tu, więzień Łubianki, „zesłany” obecnie do pracy na prowincji. Zostałem przedstawiony towarzystwu. Przy stole toczyła się właśnie żywa dyskusja na tematy wojenno-okupacyjne. Brylował starszy przystojny mężczyzna, żywo gestykulujący, którego wypowiedzi wszyscy słuchali z atencją i niekłamany zainterесowaniem. Był to mecenas Adam Bień.

Zapamiętałem jego baczne spojrzenie, taksujący, przenikliwy wzrok. Elegancki, towarzyski, zwracał na siebie uwagę. Jego postać, a szczególnie wypowiedzi, świadczące o głębokiej przenikliwości politycznej i znajomości tematu, wywarły na mnie niezapomniane wrażenie. Trzeba pamiętać, że były to czasy, kiedy nasze pokolenie uczono zakłamaney historii, a prawda historyczna była na cenzurowanym. Tu zaś miałem przed sobą żywą historię, świadka i uczestnika wydarzeń, o których oficjalnie nie wolno było mówić. Patrzyłem więc z podziwem na tego ministra Rzeczypospolitej Podziemnej i chłonałem jego słowa.

Spokojnie i niezwykle rzeczowo udowadniał, iż największym grzechem polskiej polityki zagranicznej w latach 1935-39 była nieumiejętność prowadzenia zabiegów dyplomatycznych w stosunkach ze wschodnim sąsiadem. Zapamiętałem dobrze jego słowa. „Byliśmy zapatrzeni na zachód, bezgranicznie wierzyliśmy w sojusze z Francją i Anglią i nawet nie próbowaliśmy się układać z Rosją Radziecką. To my rzuciliśmy sobie w objęcia Niemcy i Sowiety. Niestety, w latach 1935-39 zabrakło przywódcy na miarę Piłsudskiego. Mądrości politycznej Piłsudskiego nie odziedziczył Beck. Kiedy w latach 1937-39 trzeba było z obu sąsiadami rokować, kluczyć, grać na zwłokę, politykować, ustalić co za co, po co i kiedy, pokazywać mocne strony Polski, Beck nie próbował żadnego manewru. Głośno i wyniośle odzegnał się od jakiegokolwiek współpracy z jednym i drugim sąsiadem pozbawiając się a priori wszelkich atutów. W tej sytuacji dla obu stał się niepotrzebny i dla obu niewygodny. Szybko więc uzgodnili jego likwidację i 23 sierpnia przeciw Polsce padli sobie w ramiona. Nieprawdą było również to, że byliśmy, jak mówił Beck, zwarci, silni, gotowi do odparcia napaści. Nie starczyło sił na prowadzenie wojny dłużej niż 10 dni. Praktycznie wojna dla Polski była skończona 10 września. A przecież sojusz wojskowy z Francją zobowiązywał ją do udzielenia pomocy czternastego dnia wojny. Podobnie Wielką Brytanię. Czternastego dnia wojny Polska praktycznie już nie istniała. Czy można w tej sytuacji mówić o zawodzie? Raczej o błędnych założeniach polskich przywódców odnośnie obiektywnej oceny naszej obronności”.

Potem dyskusję zamieniono na emocje kulinarne, a rozmowy towarzyskie stały się bardziej lekkie i nie zobowiązujące. I tu Adam Bień również górował nad towarzystwem. Przyjęcie skończyło się późną nocą. Z żalem opuszczałem gościnny dom pp. Kalinowskich.

Nie przypuszczałem, że po latach losy moje i poznanego na tym przyjęciu mecenas (o którym tak niewiele wcześniej wiedziałem, a który od razu mnie zafascynował swoją erudycją i osobowością) zwiążą się na dobre i na długo.

W latach 70-tych przenieśliśmy się do Staszowa i rozpocząłem pracę w nowo otwartym szpitalu. Jakże było moje zdziwienie, kiedy pewnego letniego popołudnia 1975 roku przemierzając rynek staszowski natknąłem się na spacerującego Adama Bienia. Mecenas wracał z pracy w Zespole Adwokackim (przez kilkanaście miesięcy po opuszczeniu w końcu 1974 roku Przasnysza pracował tam na pół etatu). Poznał mnie i zaprosił do swego domu. Okazało się, że wybudował w Ossali, niedaleko Staszowa, dom i po przejściu na emeryturę osiadł na ojcowiźnie.

Od tej pory byłem częstym gościem tego domu. Podczas niezapomnianych ossalskich spotkań zasiadaliśmy wygodnie w gabinecie gospodarza i sącząc wspianą domową nalewkę wiśniową, rozmawialiśmy całymi godzinami. Powoli poznawałem bogatą przeszłość Adama. W miarę upływu czasu coraz bardziej ulegałem przemożnemu wpływowi jego niezwyklej osobowości.

Często podziwiałem jego zaradność życiową. Przez długie lata sam zaopatrywał dom, palił w piecu, pracował w ogrodzie zapominając o tym, że przekroczył już 75 rok życia. Nieraz odwiedzał go brat Józef; rozprawiali wówczas o przeszłości, latach okupacji, Jędrusiach, o drodze do kościoła w Niekrasowie, o wspólnych odwiedzinach proboszcza księdza Jana Śmigielskiego, o matce i ojcu pamiętających czasy pańszczyźniane. To były budujące dyskusje, nasycone patriotyzmem, wielkim umiłowaniem ojcowizny – swej małej ojczyzny.

Próbuję usystematyzować zapamiętane fakty i dane z bogatego życiorysu Adama Bienia oraz przypomnieć sobie jego „złote myśli”, w które obfitowała każda nasza rozmowa. Z rozrzewnieniem wspominał swój dom rodzinny oraz czasy nauki szkolnej.

Dom rodzinny w Ossali w pocz. XX wieku. Fot. Adam Bień

Naukę rozpoczął w gimnazjum carskim w Sandomierzu w roku szkolnym 1911/12. Ze szczególnym sentymentem opowiadał o stancji (gdzie mieszkał) prowadzonej przez wdowę po powstańcu styczniowym. W podobnych stancjach zamieszkiwali jego szkolni koledzy. Ich gospodynie, niezwykle opiekuńcze, uczyły młodych ludzi antyrusycyzmu, wpajając praktyczny patriotyzm. W domu rodzinnym w Ossali były bardzo silne tradycje niepodległościowe. Od roku 1912 należał do tajnego związku harcerskiego. Pamiętał przyjeżdżających z Krakowa studentów, którzy pokazywali jak posługiwać się bronią. W roku 1914 przystąpił do skautingu. I wojna światowa w 1914 roku przerwała naukę, ale jesienią następnego roku był już uczniem nowo utworzonego polskiego gimnazjum.

Należał do grupy aktywnych działaczy samorządu szkolnego (w przyszłości znanych działaczy ludowych). Razem z Bolesławem Babskim, Piotrem Banackowskim, Jerzym Zaleskim, Stanisławem Barańskim i Stanisławem Wójcikiem stworzył zespół, który wyruszał w każdą niedzielę na wieś, by wygłaszać odczyty o tematyce rolniczej, poruszające problematykę miejsca należnego rolnikowi wśród społeczeństwa polekiego. Z satysfakcją wspominał, iż należał do wszystkich organizacji młodzieżowych działających w gimnazjum. Współpracował z prof. języka polskiego Aleksandrem Patkowskim (ojciec regionalizmu polskiego) w organizacji samorządu szkolnego. Samorząd szkolny uczył pracy społecznej, przemawiania na zebraniach, wyrabiał lokalny patriotyzm, a także utwierdzał młodzież w przekonaniu o rychłym nadejściu wolności.

W szkole funkcjonowały kółka samokształceniowe, z których historyczno-literackie, wyróżniało się szczególną aktywnością. W roku 1917 kółko to wydawało pismo "Spójnia". Bień przypominał sobie, iż wcześniej młodzież redagowała inne pismo szkolne o nazwie "Przebłysk". W obu tych pismach Adam Bień zamieszczał felietony o różnorodnej tematyce,

zaś jego kolega z ławy szkolnej Michał Dziadowicz pisywał wiersze i scenariusze sztuk szkolnych. W szkole bowiem działał teatr amatorski. Wystawiano m.in. sztuki Fredry. Zamiłowanie do teatru wszczepił uczniom sandomierskiego gimnazjum sam Patkowski.

W czerwcu 1920 roku Adam zdał maturę. Świadectwo uzyskało wówczas jedynie ośmiu maturzystów na siedemnastu zdających.

W lipcu w tym samym roku wyruszył wraz z kolegami jako ochotnik na wielką wojnę, by zdobywać wolność dla Polski. A szli na tę wyprawę pod wodzą człowieka, którego zawsze cenił i wielbił - pod wodzą marszałka Piłsudskiego.

- *On był dla Polski mężem opatrzności* - zawsze powtarzał. Pytany o granice Polski na wschodzie, pokazywał z dumą miejscowość Wilejki. Tam doszedł i tam była granica. - Gdybyśmy mieli więcej siły, gdybyśmy mieli lepsze obuwie - śmiał się - zaszlibyśmy być może dalej. Ale i tak doszliśmy daleko - opowiadał z dumą.

Adam miał w swej bogatej bibliotece w ossalskim domu wszystkie książki marszałka i o marszałku.

Po wojnie zapisał się na studia prawnicze na Uniwersytet Warszawski. Podczas studiów odezwała się w nim żyłka społecznikowska, brał czynny udział w akademickich organizacjach młodzieżowych. Równocześnie nie zaniedbywał działalności oświatowej na wsi. W latach 1922-24 był instruktorem kół młodzieży wiejskiej w Małopolsce. Jeździł po wsiach, brał udział w zebraniach wiejskich, zjazdach, organizował kursy doszkalające, wyładał geografię gospodarczą Polski w szkole rolniczej w okolicach Piotrkowa Trybunalskiego na kursie rolniczym. Angażował się z pasją na rzecz podniesienia poziomu oświatowego polskiej wsi.

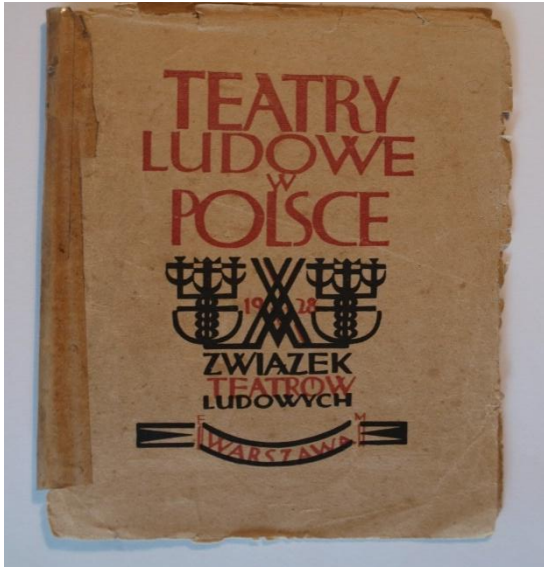
Po ukończeniu studiów w marcu 1926 roku podjął pracę w sądzie w Warszawie jako aplikant (wcześniej przez kilka miesięcy pracuje w Białymstoku). Pod koniec 1926 roku zakłada rodzinę i zamieszkuje w Milanówku, przy ulicy Podgórnej 38. Jego wybranką jest sympatia z okresu sandomierskiego Zosia Ziarko. Wkrótce w roku 1928 przychodzi na świat pierworodny syn Janusz.

Adam z dumą opowiadał o szybkim awansie zawodowym. Był kolejno: (po zakończeniu aplikacji) asesorem w Pruszkowie, Warszawie, potem sędzią grodzkim w Grójcu, sędzią grodzkim w Warszawie, sędzią Sądu Wojewódzkiego w Warszawie, następnie Sędzią Sądu Okręgowego w Warszawie (od jesieni 1938 r. do sierpnia 1944 roku).

Ale największą emocję wzbudzały u Adama wspomnienia jego działalności w Związku Młodzieży Wiejskiej RP "Wici". Kiedy opowiadał o tamtych czasach, głos stawał się mocniejszy, młodszy, w oczach pojawiał się dziwny blask. Pamiętał zjazd założycielski Związku, który odbył się 29 czerwca 1928 roku, podczas którego wygłosił referat programowy. Został wówczas wybrany wiceprezesem Związku Młodzieży Wiejskiej RP „Wici”, by po roku zostać szefem tej organizacji.

Publikował w pismach wiciarzy: „Wici”, jak również w „Siewie”, walczył o jedność ruchu młodzieży wiejskiej, o podniesienie poziomu oświaty i kultury na wsi. Wspólnie z Jędrzejem

Cierniakiem zorganizował Związek Teatrów Ludowych, a w roku 1928 wydali razem pracę pt: **"Teatry ludowe w Polsce"**.

Po co to wszystko robił? Zapytany odpowiada, że z wewnętrznej potrzeby. Popularyzował teatr po to, by ludzie zrozumieli po co on jest, jak funkcjonuje, że istnieje możliwość przekazywania przez teatr głoszonych i wyznawanych ideologii.

Wybuch wojny we wrześniu 1939 roku przeżył bardzo. Podczas okupacji często przyjeżdżał do rodzinnej Ossali. Tu spotykał Jasińskiego, legendarnego „Jędrusia”. Z jego następcą - Józefem Wiąckiem był poprzez matkę spokrewniony. Podczas pobytu w Ossali uwielbiał spacerować aleją niekrasowską do kościoła na poranną mszę, spotkania z księdzem Janem Śmigielskim.

A.Bień (w środku) z bratem Józefem i ks. Janem Śmigielskim

W marcu 1943 roku zostaje z ramienia SL "Roch" (choć twierdzi, że jako wiciarz) mianowany ministrem w Delegaturze Rządu na Kraj (kierował departamentem sprawiedliwości oświaty, wschodnią komisją koordynacji ustawodawczej oraz komisją mniejszości narodowych), a w maju tego roku I zastępcą Delegata. Jest autorem Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 sierpnia 44 r. (Dziennik Ustaw nr 2 z 2 sierpnia 44 r) o zabezpieczeniu ziemi na cele przebudowy ustroju rolnego. Wydał w czasie powstania warszawskiego dwa Dzienniki Ustaw.

Odnosnie powstania warszawskiego-pytany o jego sens i zasadność odpowiada niechętnie - *Myśmy dowiedzieli się (mowa o Delegaturze) o wybuchu powstania w dniu jego rozpoczęcia o godz. 12.00 (wybuchło jak wiadomo o 17.00). Zakomunikował o tym delegat Jankowski, który następnie przekazywał Bieniowi władzę cywilną i udał się do kwatery AK. Władzę cywilną Adam Bień sprawował od 1-go do 18-go sierpnia, a miejscem urzędowania dowództwa cywilnego powstania była kwatera przy ul. Kruczej 17, w oficynie.*

- *Ja wiem – mówił po latach – że powstanie nie osiągnęło dumnie zakreślonych planów politycznych ani wojskowych, że przegrało, że zginęło 150 tysięcy ludzi, że zniszczone miasto straciło bezcenne dobra kultury. Naiwnością było liczyć na pomoc Stalina. Przecież wyniszczenie ludności i zniszczenie Warszawy było mu na rękę. Ułatwiało w znacznym stopniu przyjęcie absolutnej kontroli nad Warszawą i Polską.*

Po upadku powstania Adam poprzez obóz w Pruszkowie (z którego uciekł) dotarł do domu w Milanówku, gdzie czekała żona Zofia i dzieci: 16 letni syn Janusz, członek AK, zaangażowany w owym czasie w wydawanie konspiracyjnej gazetki „Tu mówi Londyn”, oraz 13 letnia córka Hania, harcerka Szarych Szeregów. Dom, jak zawsze, czekał na Adama. Z tego domu Adam dojeżdżał od lat do warszawskiego sądu, tutaj przeżył wojnę i swą Wielką Konspirację, z tego domu w styczniu 1945 roku, po wkroczeniu wojsk sowieckich, rodzina

została wyrzucona na pewien czas. Wtedy też Adam w obawie przed NKWD ukrywał się w innej miejscowości.

Wreszcie marzec 1945 roku. Szesnastu polskich polityków, twórców państwa podziemnego, zwabionych zostało do Pruszkowa, wywiezionych do Moskwy, skazanych następnie w haniebnym procesie. Ci z niższymi wyrokami wkrótce powrócili (niektórzy potem w kraju padli ofiarą UB). Pięciu otrzymało wyroki wyższe: gen. Okulicki (8 lat), delegat Jankowski, ministrowie: Bień, Jasiukowicz, Pajdak (po 4 lata). Z tej piątki dwóch jedynie wróciło: Antoni Pajdak i on. Po powrocie do domu w sierpniu 1949 roku Adam dowiedział się od żony Zofii, jak wielką rolę w jego wcześniejszym wypuszczeniu z więzienia odegrał Józef Niećko, wiciarz, ówczesny prezes „odrodzonego” PSL – jak o nim mówiono – drugi po Bierucie. Zofii Bieniowej udało się do niego dotrzeć i uzyskać pomoc. Nie wyparł się dawnej przyjaźni z Adamem Bieniem, z okresu, gdy obaj tworzyli „Wici”. Sam Bień miał zwyczaj krótko komentować swój powrót. *To, że wróciłem to cud. To był trudny okres w moim życiu.*

Dni po powrocie Adama były radosne i pełne nadziei, potem coraz trudniejsze. Odebrano mu prawo wykonywania wyuczonego zawodu, a następnie prawo do jakiegokolwiek pracy. Później, w ludowej spółdzielni wydawniczej, w której pracowała żona, pozwolono mu wykonywać tłumaczenia książek z języka rosyjskiego.

W roku 1953 otrzymał zezwolenie na pracę w adwokaturze, nie w Warszawie jednak, a na prowincji. Z trzech propozycji – śląska, wybrzeża i Mazowska wybrał tę ostatnią. Wkrótce założył kancelarię adwokacką w Przasnyszu. Miało to być tylko krótkie rozstanie z rodziną. Stało się inaczej. Mieszkał i pracował w Przasnyszu do grudnia 1974 roku, kiedy to przeszedł na emeryturę i przeniósł się do rodzinnej Ossali.

Podjął jeszcze pracę w niepełnym wymiarze godzin w staszowskiej adwokaturze. Utrzymywał żywe kontakty z kolegami prawnikami. Dom na Ossalskim Zawierzbiu tętnił życiem i pracą twórczą. Przybrana wnuczka – Małgosia Sianoszek – malarka amatorka - przelewała na płótno ossalskie krajobrazy, znajome postacie. Sam Adam zabrał się do spisywania swoich bogatych w wydarzenia losów, co zaowocowało pozycjami książkowymi. W 1981 roku LSW wydała pierwszą z planowanej trylogii część powieści biograficznej – „Bóg wysoko – dom daleko” obejmującą lata 1900-1920. Część druga – „Bóg wyżej – dom dalej” dotycząca lat 1939-1949 czekała na wydanie aż do 1991 roku. W międzyczasie w 1987 roku w emigracyjnym wydawnictwie „Wici” w Chicago ukazała się jako „Więźniowie Moskwy”, a we wrześniu 1989 roku Staszowskie Towarzystwo Kulturalne (które wspólnie ze mną zakładał w roku 1981, o czym za chwilę) wydało jej fragmenty zatytułowane „Wyprawa moskiewska”. Pracę nad częścią trzecią przerwała choroba autora. Materiały do niej zebrali, opracowali i przygotowali do druku: córka Adama Bienia – Hanna Bielska i jej mąż Stanisław Bielski. Pod tytułem „Bóg dał–Bóg wziął” była promowana w maju 1998 roku już po śmierci Adama.

Adam Bień nadal bardzo uważnie śledził polską scenę polityczną. Miał niezwykle wyczucie, zmysł obserwacyjny, analityczny sposób przewidywania sytuacji, co przy olbrzymiej znajomości realiów czyniło go specjalistą od spraw polityki wschodniej. Potrafił bezbłędnie oceniać ludzi, dostrzegał i rozumiał procesy społeczne, i wkrótce stał się

swoistym autorytetem moralnym i politycznym. Był ciągle ministrem. - Wszak nikt mnie - mawiał z uśmiechem - z funkcji ministra nie odwołał. Tak go więc nieoficjalnie tytułowaliśmy.

Obserwując i oceniając polityków Bień coraz częściej wypowiadał się na różne tematy.

A teraz chciałbym wrócić do lat wcześniejszych. W czerwcu 1978 roku na moją prośbę zgodził się na wygłoszenie referatu związanego z 50 leciem „Wici”. Powitałem go wówczas tytułując ministrem. Oczywiście nie obyło się bez "rozmowy" w gmachu Komitetu PZPR w Staszowie. Ale to nie miało dla mnie większego znaczenia. Najważniejsze, że Adam Bień pokazał się szerokiej publiczności.

Nadszedł rok 1980. Adam przewidział swoim analitycznym umysłem nadejście nowej politycznej epoki, ale nawet on nie przeczuwał, że odwilż polska- bezkrwawa rewolucja, jaką był strajk w Stoczni Gdańskiej z jego konsekwencjami nadejdą tak szybko. Gdy tylko wolność przyszła do Staszowa, poczuliśmy wiatr w plecy i dojrzeliliśmy do powołania niezależnej organizacji społeczno-kulturalnej mogącej wyzwalać lokalne inicjatywy, dokumentować tożsamość regionalną i doprowadzić do powstania regionalnego muzeum oraz niezależnego wydawnictwa. W ten sposób powstało Staszowskie Towarzystwo Kulturalne, do którego przygotował założenia programowe i opracował statut sam Adam Bień.

Na zjeździe założycielskim w maju 1981 roku został wybrany wiceprezesem Zarządu STK. Bierze udział w wielu imprezach Towarzystwa, m.in. prowadzi sesję naukową „Jędrusie na Kielecczyźnie” (12 grudnia 1981);

*Symposium „Jędrusie na Kielecczyźnie”. Od lewej: Jerzy Rolski,
Andrzej Skowroński, Adam Bień, Józef i Stanisław Więckowie.
Fot. Kazimierz Sędzikowski*

Uczestnicy symposium. Fot. Kazimierz Sędzikowski

W grudniu 1987 roku zostaje prezesem honorowym Towarzystwa.

Oto migawki świadczące o naszej bliskiej relacji w tamtym okresie. W maju 1988 roku uczestniczę w spotkaniu Adama z siostrą Ludwiką Machalską,

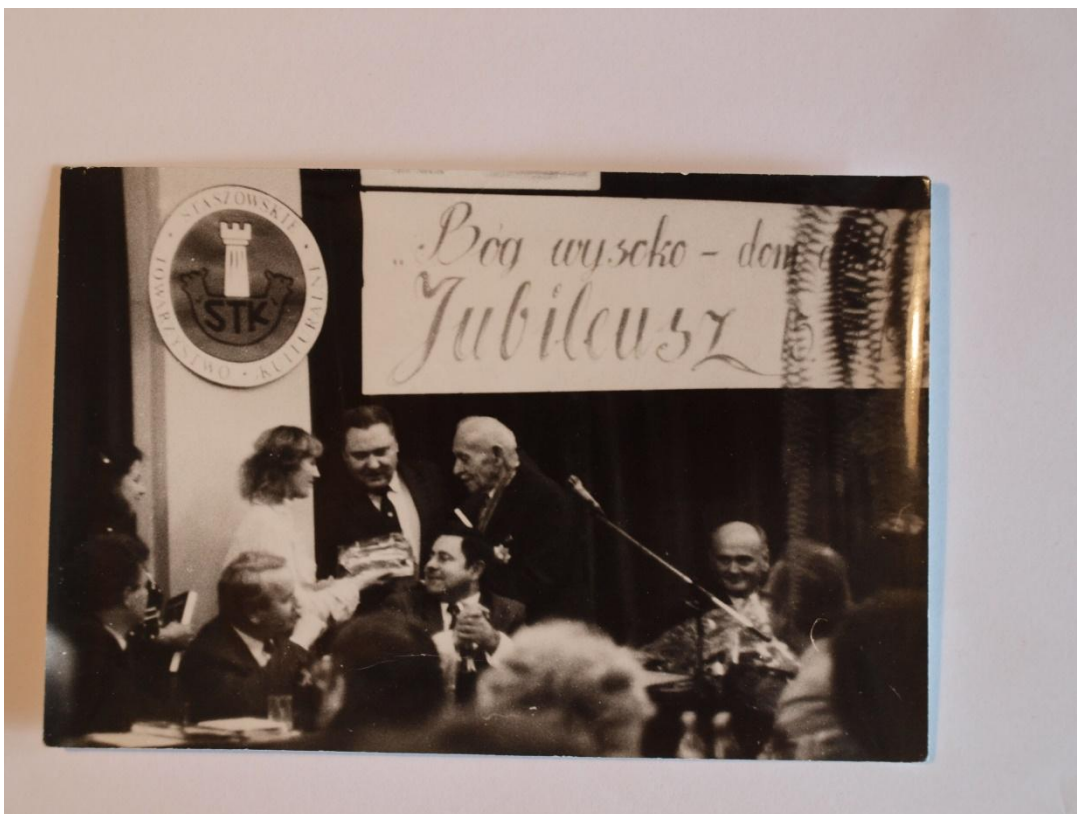

zaś w grudniu 1989 roku organizuję Adamowi Bieniowi uroczyste 90 lecie urodzin.

Grudzień 1989 r. Msza święta w 90. rocznicę urodzin w kościele

św. Barłomieja w Staszowie

*Grudzień 1989. Migawka z obchodów jubileuszowych A.Bienia
w Spółdzielni Inwalidów „Jedność” w Staszowie*

Na kolejnych fotkach migawki:

-z promocji książki „Wyprawa moskiewska” w klubie Księgarza w Warszawie – maj 1990,
fragmenty książki czytał Andrzej Szczepkowski.

- z odsłonięcia pomnika szesnastu w Pruszkowie;

*Adam Bień przemawia podczas uroczystości odsłonięcia Pomnika
Szesnastu w Pruszkowie, które miało miejsce 9 czerwca 1990 roku;*

-z symposium poświęconego zbrodniom stalinowskim wobec Polski,
które odbyło się w październiku 1990 roku w Chańcy,

История Одессы

Менее чем через пять лет после того как Хаджибей был отвоёван у турок, 2 сентября 1794 г. началось строительство порта и нового города. Уже в начале 1795 г. город был переименован и назван Одессой в честь древнегреческого поселения Одесосс, предположительно находившегося неподалёку, на левом берегу Тилигульского лимана .

В 1797-1802 гг. Одесса входила в состав Новороссийской губернии, а в 1805 году стала центром Новороссийского края, которым и была до 1874 г.

Строилась и развивалась Одесса быстро. В 1795 г. учреждены магистрат, таможня и карантин. Произведена закладка церквей Св. Николая по проекту архитектора фон Резанта (на месте современного Кафедрального Преображенского собора) и Св. Екатерины (на месте современной Екатерининской площади). В 1796 г. учреждена биржа для международной торговли.

В 1795 г. по итогам первой переписи населения в Одессе проживало «2 349 душ обоего пола, кроме дворян и служащих». В основном значительную часть составляли беглые крестьяне, записавшиеся в мещане – 566 человек, так называемые, «казённые поселяне» — 300, мещане из разных губерний – 613, евреи – 240, греки – 224, болгары – 60, купцы разных гильдий – 146.

В 1797 г. в Одессе проживало уже 3455 человек, в 1814 г. 20 тысяч человек, в 1829 г. 53 тысячи, в 1852 г. 97 тысяч, в 1859 г. 111 тысяч, в 1875 г. 193 тысячи, в 1897 г. 404 тысячи, в 1914 г. — 669 тысяч человек. Чтобы оценить этот масштаб, достаточно сказать, что спустя столетие в современной Одессе со всеми её спальными районами и новостройками проживает один миллион человек.

В составе населения преобладали украинцы, русские и евреи. Много было также болгар, молдаван, греков, итальянцев, французов, немцев, голландцев и др. национальностей. С самого начала (и даже до него) Одесса была многонациональным городом.

В 1798 г. был утвержден герб города — «щит, разделенный на 2 половины, вверху, на золотом поле — двуглавый орел, внизу — якорь о четырёх лапах».

Император Павел I, который взошёл на престол в 1796 г., старался сделать всё наперекор своей покойной матери. Так, в приказе от 30 марта 1797 г. значилось: «Одесский порт по неудобности его не будет отделяться на такой конец, чтобы быть ему военным портом..., а окончатся только начатые строением...». Одесситы даже послали императору взятку в виде апельсинов, что смягчило положение города и позволило ему продержаться на плаву, пока Павла не придушили. В честь этого события, на бульваре Жванецкого в 2004 году поставили памятник Апельсину.

В 1800 г. на престол вступил Александр I, и Одесса была спасена! В 1803 г. она был выделена со своими окраинами в отдельную административно-территориальную единицу — Одесское градоначальство.

В 1813 г. основана первая типография. В 1819 г. заложен ботанический сад. В 1817 г. Одесса получила статус вольного порта (порто-франко). Реально, правда, система заработала с 1819 г. и просуществовала до 1859 г. Порто-франко — свободный беспошлинный ввоз и хранения импортных товаров — весьма благоприятно сказалось на жизни и развитии города. Так, в 1830-1850 гг. Одесский порт стал самым большим портом на

Черном море в Российской империи по вывозу пшеницы. Правда, в 1833 г. Одессе пришлось пережить тяжёлое время из-за страшного неурожая.

В связи с Крымской войной 1853-1856 гг. темпы роста города несколько замедлились. Одесса оказалась в зоне боевых действий и пострадала от бомбардировок англо-французской эскадры, пытавшейся высадить в городе десант.

Во второй половине XIX века развитие экономики города пошло быстрыми темпами. Порто-франко, тормозившее промышленное развитие города, было отменено, также было отменено крепостное право в стране, возникали новые производственные отношения, росло предпринимательство. Открытие железнодорожного движения между Одессой и Балтой (1865 г.), Елисаветградом (1869 г.) и Киевом (1870 г.), связавшее город с внутренними районами Украины, включило его и во всероссийскую железнодорожную сеть. А строительство Суэцкого канала (1869 г.) открыло более выгодные морские пути из Одессы к портам Южной и Восточной Азии. Российская империя получила устойчивую связь с Дальним Востоком. Все это заметно сказалось на росте грузооборота Одесского порта. Если в 1862 г. через него прошло товаров на 37 миллионов рублей, то в 1893 г. — на 128 миллионов. В 1903 г. грузооборот достиг 174 миллионов рублей. Одесса стала вторым портом Российской империи после Петербурга. Порт был значительно расширен и технически переоборудован. В 1882 г. сооружён волнорез для защиты акватории порта.

Одесса становилась промышленным городом: к 1900 г. количество предприятий достигло 486. В 1854 г. был основан завод сельскохозяйственных машин, существующий и поныне (ул. Черноморского казачества, 72). В 1884 г. основан Новороссийский механический завод (теперь Одесское станкостроительное

производственное объединение). Но все же преобладал торговый капитал. Только с появлением конкурентов — Николаевского, Херсонского и Новороссийского портов — оборот Одесского порта несколько уменьшил темпы своего роста и постепенно становился сравнимым с промышленным капиталом Одессы, который в это время усиленно шел на подъем.

В 1873 г. в торжественной обстановке был открыт водопровод Днестр-Одесса, во многом решивший проблему водоснабжения города, а в 1877 г. вступила в строй канализация — первая в Российской империи.

Одновременно с ростом населения во второй половине XIX и начале XX вв. интенсивно велось строительство. Возводились общественные здания, жилые дома, сооружения торговли и культурных учреждений. Построены в 1883-1907 гг.: новая биржа (ныне филармония), археологический музей, Пассаж, научная библиотека и многое, многое другое. Практически весь современный центр Одессы был построен во второй половине XIX столетия.

В начале XX века Одессу охватил промышленный кризис, из которого она стала выходить в 1910 г. Но вспыхнувшая в 1914 г. Первая мировая война резко затормозила этот процесс. Почти прекратилась внешняя торговля через порт, сократился выпуск продукции на экспорт.

Одесса уже в первые десятилетия своего существования становится значительным культурным центром Украины. В 1816 г. учреждено греческое коммерческое училище, в котором преподавался также русский язык. В 1817 г. открыто девичье народное училище. Открытый в 1817 г. Ришельевский лицей в 1865 г. был реорганизован в Новороссийский (ныне Одесский) университет. В 1825 г. создан первый в Украине музей древностей — нынешний археологический музей; в 1830 г. открыта вторая в России и первая в Одессе публичная библиотека, в 1839 г. образовано Одесское общество истории и древностей; в 1871 г. открыта астрономическая обсерватория, в 1886 г. первая в Российской империи бактериологическая станция, в 1899 г. музей красных искусств, ныне художественный музей, в 1908 г. первый в стране аэроклуб, в мастерской которого в 1912 г. было построено около 20 аэропланов различных систем.

Одесса занимает видное место в развитии театрального искусства и музыкальной культуры. Уже в 1803 г. тут осуществлялись любительские театральные представления, в 1810 г. открылся городской театр. В ночь на 2 января 1873 г. пожар полностью уничтожил его. На том же месте в 1883-1887 гг. было возведено нынешнее здание театра оперы и балета, до сих пор принадлежащее к лучшим театральным сооружениям мира.

На одесских театральных площадках наряду с итальянскими, французскими труппами выступали украинские и российские. В 1871 г. здесь начал свою театральную деятельность корифей украинской сцены М.Кропивницкий, позже ставили свои спектакли известные труппы М.Старицкого и П.Саксаганского. В 1897 г. открылось музыкальное училище, на базе которого в 1913 г. была создана консерватория. Во второй половине XIX — начале XX вв. в Одессе жили и работали видные украинские композиторы П.Нищинский, П.Сокальский, Н.Аркас. В 1887 и 1893 гг. здесь побывал великий русский композитор П.Чайковский, чьи произведения ставились на сцене театра оперы и балета.

Городу принадлежит видная роль в развитии литературы и издательского дела. Более года в Одессе жил А.С.Пушкин, оказавший огромное влияние на литературный процесс; в 1825 г. здесь жил польский поэт А.Мицкевич. В первой половине XIX века жили и работали писатели В.Туманский, А.Подолинский, писательница Е.Ган. Дважды побывал в Одессе Н.В.Гоголь. С Одессой многие годы поддерживал связь великий украинский поэт Т.Г.Шевченко; здесь работал известный украинский библиограф и лексикоограф Ф.М.Комаров. По его инициативе в Одесском университете в 1906 г. начал читать лекции по истории Украины на украинском языке М.Г.Грушевский. Неоднократно бывали в Одессе украинские писатели И.Я.Франко, Л.Украинка, М.М.Коцюбинский, русские писатели А.И.Куприн, И.А.Бунин; здесь жил и работал еврейский писатель М.Мойхер-Сфорим, в конце XIX века находились Шолом-Алейхем и классик болгарской литературы И.Вазов.

1870 г. Одесса стала одним из центров народников, готовивших покушение на царя Александра II. Здесь в 1875 г. была создана первая в Российской империи рабочая политическая организация «Южнороссийский союз рабочих», а в 1905 г. сюда пришел восставший броненосец «Князь Потёмкин-Таврический». В конце XIX века в Одессе впервые праздновали 1 мая. Расширяли свою деятельность социал-демократические кружки, образовался Одесский комитет РСДРП, а в 1904 г. — Южное бюро ЦК РСДРП. В годы первой русской революции Одесса становится одним из центров политической борьбы на Украине. В ноябре 1905 г. был создан Одесский совет рабочих депутатов, усиливалось забастовочное движение.

В ноябре-декабре 1917 г. шли бои между украинскими соединениями — гайдамацким кошем и большевистски настроенными красногвардейцами.

В январе 1918 г. власть в городе перешла к Советам, но ненадолго. В марте Одессу заняли австро-немецкие войска, которые находились здесь до ноября 1918 г. После ухода австро-немецких войск Одесса перешла в подчинение Директории, но уже в конце декабря город оккупировали франко-англо-греческие войска, находившиеся здесь до апреля 1919 г.,

когда войско И.Григорьева, перешедшее от Директории на сторону большевиков, изгнало их. С августа 1919 г. по февраль 1920 г. Одессу занимали войска российского генерала Деникина. 7 февраля 1920 г. в город вступили части Красной Армии. Была установлена Советская власть. Одесса стала центром Одесской губернии, позднее — округа, а с 1932 г. — области.

Бурные события 1917-1920 гг. имели разрушительный характер и нанесли Одессе большой урон. Многие предприятия и четвертая часть домов были разрушены, прекратилась внешняя торговля, значительно уменьшилось население, часть которого оставила город перед приходом к власти большевиков, эмигрировав в зарубежные страны. В 1920 г. в Одессе насчитывалось 428 тысяч человек (в 1914 г. 669 тысяч). Большие опустошения принес голод 1921-1922 гг. В 1924 г. в городе осталось только 324 тысячи, то есть менее половины населения довоенного времени.

В 1920 г. была проведена национализация городской промышленности. Ускоренными темпами велись восстановительные работы. Из руин подымались заводы и фабрики, возрождался Одесский порт, коммунальное хозяйство. Перестраивалась экономика: вместо торговли, отошедшей на второй план, на первое место выдвинулась металлообрабатывающая и машиностроительная промышленность. Было построено более 30 новых крупных предприятий, реконструировано много старых. Накануне Великой Отечественной войны в Одессе насчитывалось около 450 предприятий. В 1940 г. одесская промышленность дала продукции в 8 раз больше, чем в 1913 г. Значительно увеличилось население. Если в 1926 г. Одесса насчитывала около 430 тысяч жителей, то по переписи 1939 г. — более 600 тысяч. По численности населения Одесса заняла третье место в Украине после Киева и Харькова.

Важные изменения произошли в культурной жизни города. В 1925 г. начался переход ко всеобщему начальному образованию. Развивались высшее образование и наука. На базе университетских факультетов в 1921-1922 гг. были созданы институты: медицинский, народного хозяйства, народного образования; немного раньше, в 1918 г. возникли институты политехнический (ныне технический университет), сельскохозяйственный, мукомольный (ныне технологический пищевой промышленности).

Достопримечательности и памятники Одессы

ПРИМОРСКИЙ БУЛЬВАР

ОПЕРНЫЙ ТЕАТР

ВОРОНЦОВСКАЯ КОЛОННАДА

ПАМЯТНИК ДЮКУ РИШЕЛЬЕ

В 1803 году Дюк де Ришелье стал первым градоначальником Одессы. Этот прекрасно образованный человек, филантроп, был великолепным организатором. Он отличался железным здоровьем, неустойчивостью и упорством при достижении поставленных целей.

Местные жители считали Дюка де Ришелье основателем Одессы. Под его руководством город завоевал славу самого цветущего города в Европе и превратился в крупный торговый порт. При нем в Одессе появились престижные учебные заведения, был построен театр. Население города увеличилось в четыре раза. Дюка любили и уважали все горожане.

После 11 лет успешного правления городом Дюк де Ришелье уехал во Францию. По его признанию, в Одессе прошли лучшие годы его жизни. Дюк де Ришелье очень хотел вернуться обратно в Одессу, но скоропостижно скончался во Франции в возрасте 56 лет.

«ДОМ-СТЕНА»

ДВОРЕЦ ГРАФА ТОЛСТОГО ИЛИ ДОМ УЧЕНЫХ

ОДЕССКАЯ ФИЛАРМОНИЯ

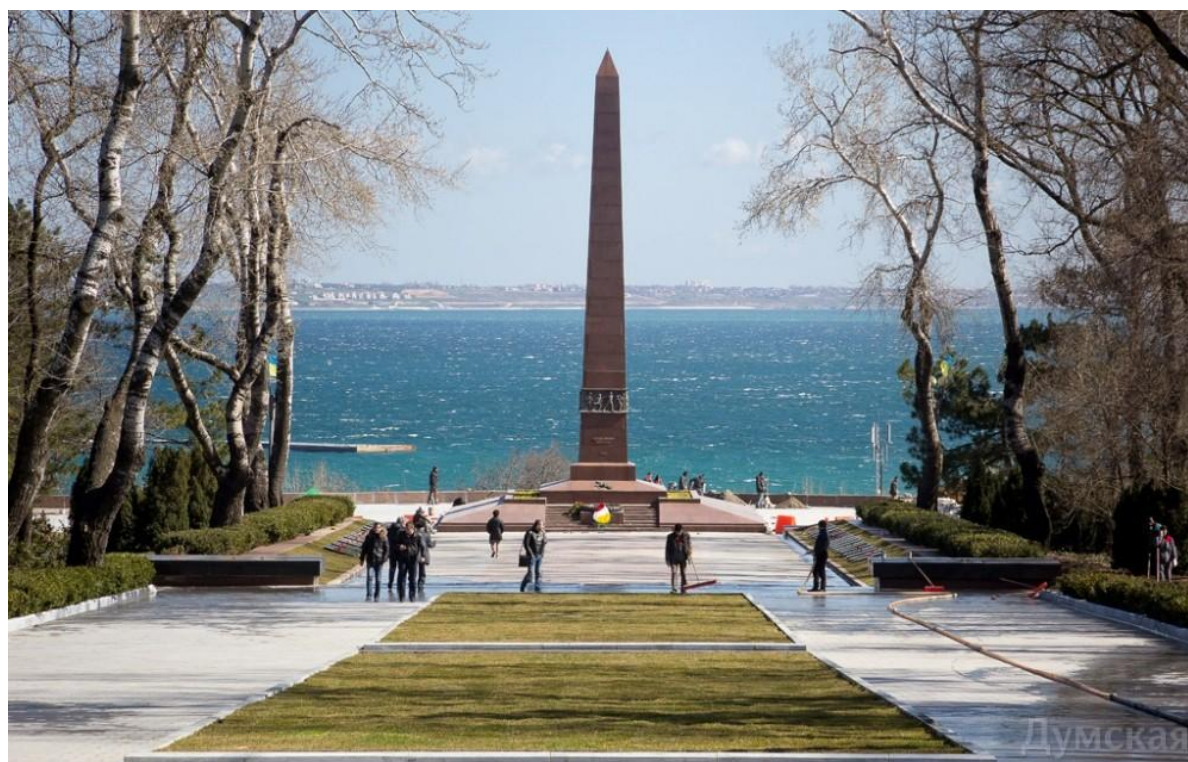

ГОРСАД

СКУЛЬПТУРА "ЖЕНА МОРЯКА"

История Днепропетровска

По преданию (Житие Св. Амвросия) Монастырский остров был самым северным пунктом в путешествии апостола Андрея Первозванного. Во времена Киевской Руси окружающие земли были под властью кочевников — печенегов, а затем половцев. Академик Рыбаков считал, что главный уличский город Пересечень, который упоминается в летописях, вероятно, находился на Днепре, южнее Киева. В связи с этим, внимание исследователей привлекают остатки большого славянского поселения, которое существовало в 800—1300 гг. на песчаных холмах Игреньского полуострова, где река Самара впадает в Днепр. Находки свидетельствуют об интенсивных торговых отношениях как с Киевской землей, так и с печенегами, башни которых стояли рядом с уличским жильём. Город на Игреньском полуострове был разрушен татарами, и его жители отошли выше по течению Самары, где восстановили перевоз. Также татарами был разрушен монастырь и поселения на острове напротив нынешнего Старого Кодака.

Территория города принадлежала Запорожской Сечи во времена казачества. В 1635 году как альтернатива ей коронными властями была построена крепость Кодак. В 1660 году в запорожских архивах появляются документы, которые свидетельствуют, что возле современного города Днепра существовал посёлок Новый Кодак, который в 1750 году уже называется городом. Самые известные на территории города и в окрестностях — Самар (Старый Самарь), известный с 1-й половины XVI века — ныне на окраине посёлка Шевченко в устье р. Самары и Кодак (польская крепость, известная с 1635 года и слобода при ней).

Около 1650 года возник Новый Кодак (центр Кодацкой паланки Запорожья), а на месте Самары в 1688 году — первая на запорожских землях русская колония Новобогородицк с крепостью и хозяйственной частью — посадом.

В 1743 году в письменных источниках впервые упоминается запорожская слобода Половица на территории нынешнего центра города. Точная дата её основания неизвестна. А. Скальковский в книге «Хронологическое обозрение истории Новороссийского края» в 1836 года указывает, что слобода Половица предшествовала Екатеринославу и уже была отмечена на карте «Инженер Полковника Дебоскета и подписана Генералом Лейтенантом Хорватовим» в 1751 году.

Первое сооружение в городе — Екатерининская миля

В 1775 году запорожское казачество было окончательно ликвидировано, и его земли были разделены между Азовской и Новороссийской губерниями. В 1776

году по указу Екатерины II был основан губернский город Азовской губернии, получивший название Екатеринослав. Первоначально новый губернский центр был основан на реке Кильчень припадении её в Самару, однако просуществовал здесь недолго из-за неудачного расположения на болоте и частых наводнений.

22 января 1784 года был издан указ об основании второго Екатеринослав на реке Днепр, который по первоначальному плану должен был стать «южной столицей Российской империи». Официально город был основан во время визита Екатерины II, которая 9 (20) мая 1787 года заложила первый камень в строительство Преображенского собора (именно эта дата считалась датой основания города в Российской империи — в 1887 году был отмечен 100-летний юбилей со дня основания города).

Однако местоположение центра (на холме) нового города с самого начала оказалось не очень удачным, возникли трудности с водоснабжением, поэтому городской центр стал перемещаться на запад, вниз, к Днепру, где располагалась казацкая слобода Половица. Уже в 1790-х годах казацкая слобода была поглощена Екатеринославом. Сейчас здесь — центр современного Днепра.

Несмотря на грандиозные планы и энтузиазм губернатора князя Григория Потёмкина по превращению Екатеринослава в 3-ю столицу Российской империи, после его смерти и смерти Екатерины II, а также из-за отсутствия средств в казне, развитие города затормозилось. Из крупных предприятий была построена только суконная мануфактура, основанная в 1794 году. К концу XVIII века в городе насчитывалось 11 каменных домов, в том числе дворец Потёмкина, и 185 деревянных домов, а население составляло около 6 тыс. человек.

Памятник Екатерине Великой (1840—1920)
Григорий Потёмкин

В 1796 году по указу нового императора Павла город Екатеринослав был переименован в Новороссийск,

однако в 1802 году городу было возвращено старое название. В 1820 году в Екатеринославе непродолжительное время отбывал ссылку Александр Пушкин. Александр Сергеевич

Пушкин (26 мая [6 июня] 1799, Москва — 29 января [10 февраля] 1837, Санкт-Петербург) — русский поэт, драматург и прозаик, заложивший основы русского реалистического направления, критик и теоретик литературы, историк, публицист; один из самых авторитетных литературных деятелей первой трети XIX века.

Ещё при жизни Пушкина сложилась его репутация величайшего национального русского поэта. Пушкин рассматривается как основоположник современного русского литературного языка.

В память об этом событии екатеринославцы позже соорудили памятник поэту, находящийся сейчас на проспекте, названном в честь Александра Сергеевича.

В XIX веке население города продолжало медленно увеличиваться и в 1853 году составило уже более 13 тыс. человек; в 1862 году в городе было 315 каменных домов, 3060 деревянных, и кроме суконной фабрики, действовали разные заводи — чугунолитейный, кирпичные, свечные, мыловаренные, салотопные и кожевенные. В 1873 году на левый берег от Харькова через Синельниково до Нижнеднепровска была проложена железнодорожная ветка, а через 11 лет через Днепр был построен мост и открыт вокзал в самом Екатеринославе на правом берегу. Екатерининская железная дорога связала угольные промыслы Донбасса с железной рудой Кривбасса, что дало мощный толчок развитию губернского города и края в целом.

Екатерининский проспект в начале XX века.

Екатеринославский почтамт

При активном участии французского и немецкого капитала в городе и его окрестностях появился

ряд крупных металлургических заводов, которые работают и сейчас. Локомотивное депо Екатеринослава стало крупнейшим на юге Российской империи.

Население города, в основном за счёт мигрантов, резко выросло: если в 1865 году в городе проживало 22,8 тыс. человек, то в 1897 году — уже более 121 тыс. человек. Большинство составляли русские (42 %), евреи (34 %) и украинцы (19 %). Екатеринослав стал одним из крупнейших промышленных центров Российской империи. В этом же году в Екатеринославе запустили электрический трамвай — третий в Российской империи, после Киева и Нижнего Новгорода. В городе появился ряд общественных, образовательных и культурных учреждений.

В начале XX века город продолжал бурно расти, развивалась промышленность, торговля, росло население, которое к 1910 году удвоилось и составило 252,5 тыс. человек. В 1910 году здесь была проведена крупная выставка южных областей Российской империи — Екатеринославская выставка. В 1914 году было начато строительство второго железнодорожного моста через Днепр (окончен в 1932 году).

В 1918 году при гетмане Павле Скоропадском был открыт первый в городе университет.

29 апреля — 14 декабря 1918 года в городе находилось управление корпуса — военного округа 8-го Екатеринославского корпуса Украинской державы.

В годы гражданской войны город не раз становился ареной боев — в октябре 1919 года был захвачен отрядами махновцев, а 25 ноября — власть в городе перешла к частям Белой армии Деникина. В декабре 1919 года в Екатеринославе окончательно установилась Советская власть.

В 1926 году город был переименован в *Днепропетровск*. Наименование образовано из названия реки Днепр, на которой стоит город, и фамилии советского партийного и государственного деятеля (Г. И. Петровского), который начинал здесь свою трудовую деятельность. Российский революционер, депутат Государственной думы Российской империи IV созыва, советский и украинский партийный и государственный деятель. Возглавлял народный комиссариат внутренних дел РСФСР, являлся председателем Всеукраинского революционного комитета, одновременно Всеукраинского ЦИК и ЦИК СССР.

19 мая 2016 года Верховная Рада Украины в рамках процесса декоммунизации официально переименовала город Днепропетровск в Днепр (укр. Дніпропетровськ в укр. Дніпро) по названию реки, а 3 июня переименование вступило в силу.

Также известно несколько неофициальных либо не утверждённых названий: Сечеслав (неофициально, ок. 1919), Красноднепровск (не утверждено, 1924), Днепрослав (неофициально, оккупация во время ВОВ).

Один из крупнейших промышленных центров Советской Украины, Днепропетровск был одним из ключевых центров оборонной и космической промышленности Советского Союза. Из-за своей военной промышленности Днепропетровск был закрытым для посещения иностранцами городом вплоть до 1990-х годов. Особенно были развиты чёрная металлургия, металлообрабатывающие цеха, машиностроение и другие тяжёлые отрасли промышленности.

По данным на 1 сентября 2018 года, в городе проживало 997 146 человек наличного населения, в границах горсовета — включая пгт Авиаторское — 999 615 человек, по данным на 1 января 2018 года — соответственно 1 000 506 человек и 1 002 944 человека, на 1 января 2017 года — соответственно 976 525 человек и 978

943 человека. В 1976—2011 годах и с 1 июня 2017 до 1 января 2018 года численность населения Днепропетровска превышала миллион человек.

Екатеринославская еврейская община была одной из первых, получивших официальный статус в Российской империи. Через 15 лет после основания города, в 1791 году, указом Екатерины II «О предоставлении евреям гражданства в Екатеринославском наместничестве и Таврической области» евреям была предоставлена возможность селиться на этой земле.

За менее чем одно столетие еврейское население города выросло из небольшой группы в 376 человек в 1805 году до общины в 41 240 человек в 1897 году, что тогда составляло 36,3 % общего населения. Значительный процент общины составляли обеспеченные иудеи, в городе проживали богатые купцы, мелкие торговцы, ремесленники, промышленные и портовые рабочие.

В 1800 году в городе была построена первая деревянная синагога, но впоследствии она сгорела. На её месте в 1833 году появилась большая каменная хоральная синагога «Золотая роза». До революции 1917 года в городе функционировали 38 синагог и молельных домов (по другим данным — 44), которые создавались по профессиональному признаку — например, были синагоги шорников, портных и водовозов

Первый каменный дом в Екатеринославе построил купец Герш Луцкий (позже в этом доме помещалась городская управа). Первая контора для закупки льна была Штиглица, комиссионерами от которого были братья Каценельсон. В городе родились художник Самуэль Грановский (1882), логик и математик Моисей Шейнфинкель (1889), кинорежиссёр и сценарист Михаил Шапиро (1908), физик Наум Манзон (1913), адвокат Дина Каминская (1919), скульптор Вадим Сидур (1924).

Центр Менора

Осенью 2012 года в Днепропетровске был открыт самый крупный еврейский культурно-деловой центр в мире — «Менора». Идея его создания принадлежала бизнесмену Геннадию Аксельроду. Реализация проекта прошла при поддержке президента Днепропетровской еврейской общины Геннадия Боголюбова и его партнера, президента Объединенной еврейской общины Украины Игоря Коломойского, которые взяли на себя финансирование проекта. Центр «Менора» занимает 50 тыс. м², находится в сердце Днепропетровска и состоит из семи башен, которые архитектурно символизируют традиционный еврейский семисвечник. Самая высокая часть «Меноры» — центральная 22-этажная башня высотой 77 метров. Частью комплекса стала и центральная синагога города «Золотая роза». Помимо бизнес-пространств, кошерного ресторана и библиотеки, в «Меноре» также открыт музей «Память еврейского народа и Холокост в Украине» — один из крупнейших в мире музеев, посвященных истории Шоа на территории Украины.

Днепр — один из крупнейших промышленных, экономических и транспортных центров, центр металлургии Украины. Особенно развита чёрная металлургия (металлургические заводы ЕВРАЗ ДМЗ (бывш. им. Петровского), им. Бабушкина, Днепропетровский завод, Коминмет, Интерпайп), металлообработка и машиностроение (Днепр — ракетостроения Украины — ПО ЮМЗ).

Embraer ERJ 145 Днеправиа

Отделение Национального банка Украины в Днепре

Центральный рынок Днепра — Озёрка, находящийся на ул. Шмидта. До 1880-х годов на этом месте было озеро. 16 апреля 1885 года городская дума Екатеринослава разрешила нескольким мещанам построить деревянные мясные лавки на Озёрной площади. Воды «озера» со временем были отведены на территорию городского сада, расширив уже имевшийся там водоём. На образовавшейся площади выросли торговые ряды городского базара, названного Озёрным.

Пищевая отрасль известна по таким торговым маркам, как «Олейна», «Бон Буассон», шоколад «Миллениум», молочная фабрика «Рейнфорд», молочный комбинат «Приднепровский». В 1937 году в городе был запущен Днепропетровский комбинат пищевых концентратов — первый в СССР производитель кукурузных хлопьев. Крупнейшие предприятия других отраслей промышленности — Завод тяжёлых прессов, ОАО «Днепрошина» (Днепропетровский шинный завод), вагоноремонтный завод, радиозавод. В 1993 году была основана сеть АТБ-Маркет, ныне одна из крупнейших в стране.

В Днепре находится главный офис крупнейшего на Украине банка — ПриватБанка, который входил в принадлежащую Игорю Коломойскому и Геннадии Боголюбову группу Приват (национализирован в декабре 2016 года). В группу напрямую или опосредованно входит более 100 предприятий на Украине и мире. Её главный конкурент — Интерпайп, металлургическая компания, специализирующаяся на производстве труб и колёс для железнодорожного транспорта. Её учредителем является Виктор Пинчук. Днепр неофициально является бизнес-столицей Украины. Большинство украинских миллионеров и миллиардеров живут или имеют днепропетровские корни. По данным статистики за 2011 год, каждый 1200-й днепропетровец является миллионером. Для сравнения: в Донецке каждый 1700-й, а в Киеве 3200-й.

В городе работает 7 кинотеатров, 60 гостиниц (5 с рейтингом 5), 70 государственных и частных банков, 40 официальных автосалонов. В городе находится Музей Истории развития финансовой системы области.

Днепропетровская набережная является самой длинной набережной в Европе. Общая ее протяженность - 30 километров. Находится на правом берегу Днепра. Делится на 3 части: Заводская набережная, Набережная имени Ленина и Набережная Победы. На всем своем протяжении Днепропетровская набережная пересекает 23 улицы.

Все генеральные планы по строительству набережной, разработанные в ранние советские времена, предусматривали выход города к Днепру, однако осуществление задачи произошло только в послевоенное время. Строительство набережной происходило на фоне пересмотра отношения к экологии. Борьба за сохранение чистоты воды, воздуха и земли была очень важной государственной задачей.

На набережной находятся самое длинное здание - "Китайка" (дом похож на Великую Китайскую стену) и самые высокие дома в городе - 28-этажные башни-близнецы, с которых открывается живописный вид на центр города.

Набережная Днепропетровска

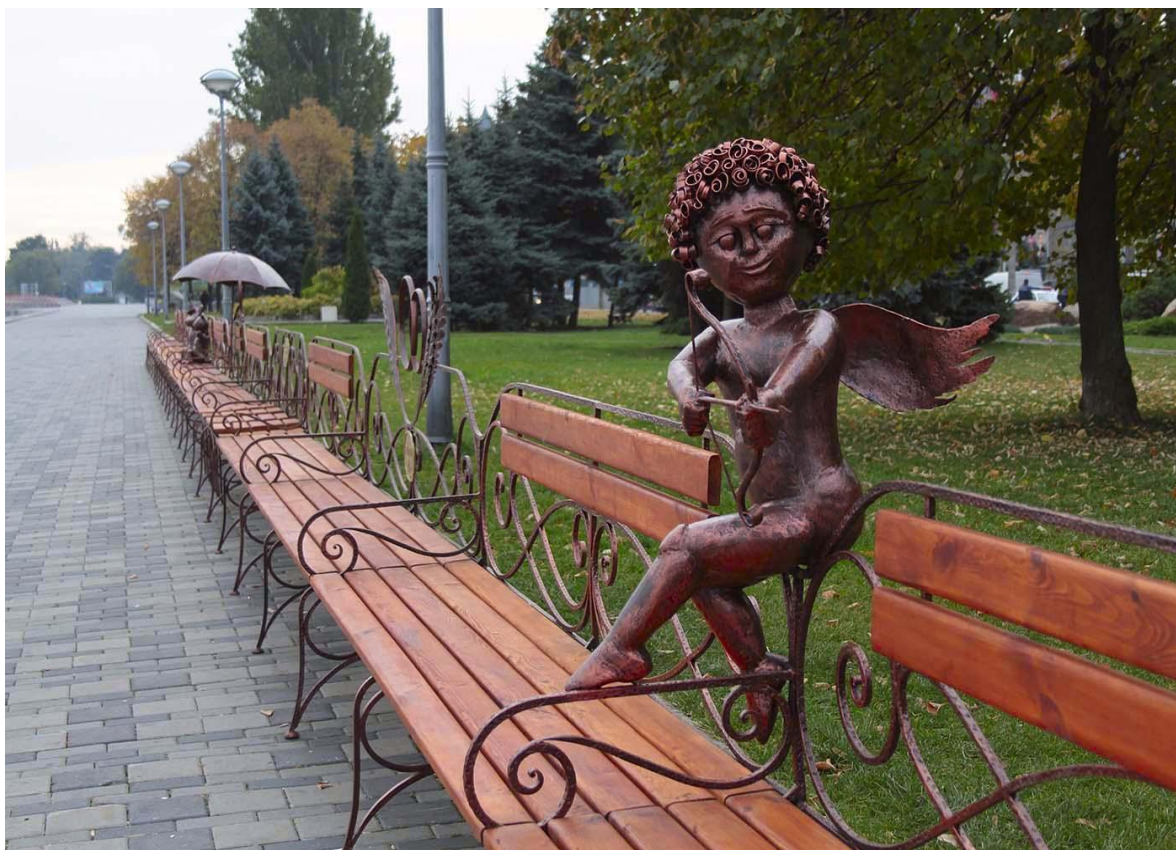
Свето-музыкальный фонтан «Белый Лебедь»

Самая длинная скамейка в Украине находится на Днепропетровской
набережной

Памятник «Купидончик» на набережной

Памятник «Колобкам» на набережной

Амурский Мост в Днепропетровске

Днепропетровский государственный цирк

Парк ракет

Автор работы: Наталья Немченко.
Все материалы взяты из Свободной энциклопедии «Википедия».
Фото из разных источников в интернете.

DEDYKACJA

**Moim kochanym wnuczkom: Wiktorii, Julii i Majeczce,
wnukom Antosiowi i Ignasiowi, prawnuczce Zuzi
oraz Ich Rodzicom
ofiaruję**

dr Wanda Nalepa Amarantidou

Historia języka greckiego (Ιστορία της ελληνικής γλώσσας) [*Istorija tis elinikís ghlósas*]

Język, którym mówi dzisiaj naród grecki, nie zawsze był taki sam. Powolne zmiany przekształciły go na przestrzeni wieków i tysiącleci, zgodnie z prawami językowymi, które rządzą rozwojem każdego języka.

Rozpoczynając od swej najstarszej formy język grecki zmieniał się w poszczególnych epokach, aż w ostatnich wiekach ukształtował się w formie, jaką posiada dzisiaj. Jest to w swej zasadniczej budowie język starożytny, który używany przez Greków, przekazywany z ust do ust, w ciągu trzech, czterech tysięcy lat osiągnął swą dzisiejszą postać.

Najstarszym językiem greckim był protohelleński, czyli protogrecki – mówili nim przodkowie Hellenów zanim jeszcze przybyli i osiedlili się na ziemiach greckich. Pierwszym znaczącym faktem w historii tego języka jest mieszanie się języka greckiego z językami ludów, które wówczas – w trzecim tysiącleciu przed Chrystusem, zamieszkiwały tereny Grecji. Już w epoce przedhistorycznej wspólny język grecki rozszczepił się w szereg gwar lokalnych, czyli dialektów, które różniły się między sobą przede wszystkim odrębnymi właściwościami fonetycznymi. Znajomość tych dialektów jest bardzo ważna, gdyż pozwala zrekonstruować przynajmniej częściowo ten prajęzyk grecki, po którym nie pozostały żadne pisemne zabytki. Przede wszystkim należy odróżnić dialekty żywe, mówione, które rozwinęły się bezpośrednio z pierwotnego języka greckiego i znane są przeważnie tylko z napisów, od dialektów literackich, które utrwaliły się w pewnych gatunkach literackich. W każdym rejonie geograficznym mówiono i pisano oddzielnym dialektem, z których wykształciły się miejscowe języki wspólne. Dialekty literackie są znacznie mniej zróżnicowane niż potocznie mówione gwary lokalne i rozwinęły się z nich w tych miejscowościach, które odgrywały w życiu Grecji większą rolę polityczną lub kulturalną i których pisarze wnieśli większy wkład w piśmiennictwo

greckie. Zgodnie z podziałem stosowanym już przez starożytnych rozróżnia się trzy dialekty literackie:

1. dialekt dorycki, którego głównym centrum była Sparta, „Wielka Grecja” i Sycylia; utrwalił się w literaturze przede wszystkim jako język liryki chóralnej i poezji bukolicznej,
2. dialekt eolski z centrum na wyspie Lesbos stał się przede wszystkim językiem lesbijskiej liryki monodycznej,
3. dialekt joński Jonii, czyli Azji Mniejszej i wysp M. Egejskiego, znalazł swoje szerokie zastosowanie w liryce i prozie, zwłaszcza w historiografii (tutaj trzeba wymienić Herodota z Halikarnasu). Z dialektu tego należy wyodrębnić dialekt attycki, który wyszedł daleko poza granice Aten, zwłaszcza w V w. p.n.e. w okresie kulturalnego i politycznego rozkwitu tego miasta stał się ogólnym językiem literackim. Język epicki, który reprezentują poematy Homera i Hezjoda, jest w swym głównym zrębie dialektem jońskim, ale z dużą ilością archaizmów dialektu eolskiego.

Utrzymywanie się dialektów było rezultatem partykularyzmu państw greckich. Toteż po powstaniu panhelleńskiej monarchii Aleksandra Wielkiego dialekt attycki, który już dotychczas dominował w literaturze i w życiu kulturalnym, zaczął coraz bardziej rozszerzać teren swoich wpływów, aż w końcu wchłonął wszystkie inne dialekty, sam jednak pod ich wpływem się uprościł i nieco zmodyfikował. Tak powstał znowu jeden wspólny język w epoce poklasycznej – *kojnè glòtta aleksandryjska*, czyli hellenistyczna, którym mówili Grecy i zhellenizowani, obcojęzyczni dotychczas mieszkańcy Wschodu, a więc Azji Mniejszej, Syrii, Persji a nawet Egiptu po podbiciu go przez Aleksandra Wielkiego oraz jego następców, czyli diadochów, a także przez Rzymian. Zhellenizowany Wschód zawsze mówił językiem greckim jako międzynarodowym dla całego ówczesnego świata i wspólnym sposobem porozumiewania się dla milionów mówiących nimi ludzi, przez co stracił swój dawny kształt i doznał wielu zmian. Język ten znamy zarówno w formie literackiej, jak też dzięki zachowanym papirusom w formie potocznej. W

konsekwencji tych zmian zostaje usuniętych wiele nieregularności starożytnego języka greckiego i odmiana staje się prostsza, a język łatwiejszy. Wśród nowości hellenistycznej, czyli aleksandryjskiej kojnë, zauważa się wiele charakterystycznych zapowiedzi kształtowania się nowego języka i dlatego uznaje się ten wspólny język epoki Chrystusa za bardzo ważny etap w historii języka i początek pojawienia się języka nowogreckiego (nazwa ta weszła w użycie dopiero w XX wieku: η νεοελληνική γλώσσα [*i neoeliniki glòsa*], nèogrec, grec moderne, neugriechisch, Modern Greek).

Nowy Testament, jeden z pierwszych większych tekstów, które odzwierciedlają ten język, stanowi jedno z główniejszych jego źródeł. W tej samej epoce zaczyna się okres diglosji, czyli rozłamu w obrębie jednego systemu językowego, która w różnych formach i postaciach utrzymała się przez wiele stuleci, ponieważ „nowa wędrówka ludów” w państwach hellenistycznych przemieszała ze sobą Greków ze wszystkich najbardziej odległych zakątków ojkumene. Ta diglosja towarzyszyła także Cesarstwu Wschodniorzymskiemu przez wszystkie wieki jego istnienia, a więc w latach 330 – 1453.

Mieszkańcy Cesarstwa Wschodniego, które stanowiło kontynuację rzymskiej państwowości całego Imperium Romanum włącznie z jego zachodnią częścią, która przestała istnieć jako samodzielny twór państwowy w 476 r. n.e., nazywali się nadal Rzymianami (Romèi), których dla odróżnienia od starożytnych Rzymian w nauce nazywa się Romejami. Państwo swoje nazywali Romania, mówili językiem romejskim, czyli Romeikì glòsa, jak określali swój ojczysty język grecki, byli chrześcijanami w przeciwieństwie do Hellenów, czyli tych Greków, którzy nadal tkwili jeszcze w politeistycznej religii przodków, bowiem Hellen znaczył odtąd tyle, co poganin. Klasyczny język grecki nazywał się w Cesarstwie Wschodniorzymskim językiem attyckim (η αττική γλώσσα [*i atiki glòsa*]) i można się go było nauczyć w szkole jako języka archaicznego, ale obowiązującego w pisaniu dzieł literackich, naukowych, poezji religijnej i świeckiej. Nazwę języka romejskiego, czyli lingua Romeica, przenieśli do Zachodniej Europy uczestnicy pierwszej wyprawy krzyżowej w latach 1096 –

1098. Do niedawna jeszcze język nowogrecki nazywano językiem romejskim (np.. la langue roméique, die romäische Sprache). Nazwa ta funkcjonuje również i współcześnie, na przykład w popularnej piosence ludowej:

Ρωμαίος αγάπησε Ρωμαία

[*Romjòs agàpise Romjà*]

Ρωμαία και Θεσσαλονικιά

[*Romjà kie Thesalonikjà*]

(Romjos pokochał Romejkę, Romejkę i Tessaloniczankę).

Attycyzm nie zdołał jednak zahamować przemian i rozwoju żywego języka, który od dwóch tysięcy lat ulegał i w dalszym ciągu do dziś ulega różnym zmianom. Bardzo szybko jednak przyjął się w języku pisanym i przyczynił się do rozłamu językowego i w dalszej konsekwencji zahamował wpływ literatury na społeczeństwo, doprowadzając w rezultacie do rozdziwieniu między ludem a nauką, której dzieła powinny przekazywać społeczeństwu w jego języku dobra kultury narodowej. W okresie dziejów Cesarstwa Wschodniorzymskiego większość pisarzy, będących pod wpływem ideałów attycyzmu, unikało tworzenia w języku żywym, ludowym, którym wręcz gardzili. Język pisany naśladował więc język starożytny i dlatego przepaść między językiem pisanym, a używanym na co dzień staje się coraz większa. Upadek Konstantynopola w maju 1453 r. zapoczątkował niewolę turecką w Grecji, trwającą do 1830 r., czyli około 377 lat. W okresie całego panowania tureckiego język ludowy, czyli greka romejska, stał się środkiem porozumiewania przeważającej większości ludności greckiej i jako taki żywy, bogaty spełniał doskonale swoją rolę. Pozostawał jednak mową warstw niewykształconych, bowiem brakowało w nim słownictwa abstrakcyjnego oraz terminologii naukowej. Brak było gramatyki i słowników. Przenikały do niego słowa albańskie, włoskie, tureckie. Uczni greccy, żyjący w większości na obczyźnie, przede wszystkim we Włoszech, odrzucali mowę ludu, jako zniewoloną i niezdolną, według nich, do wydźwignięcia narodu z niewoli i upadku. Nowy Hellenizm szukał wzorów i inspiracji w sławnej przeszłości, która legła u podstaw kultury europejskiej. Zainteresowanie językiem ludowym,

czyli demotykiem (η δημοτική γλώσσα) [*i dhimotiki glòsa*] wykazali humaniści greccy mieszkający na terenach, które geograficznie objęte były panowaniem Wenecjan, a więc na wyspie Cypr, Rodos, Chios, Kreta, Zàkinthos i Kèrkira. Z tego środowiska wywodził się wielki poeta nowożytnej i powstańczej Grecji, żyjący na przełomie XVIII i XIX wieku Dionisios Solomòs, z którym spotkał się osobiście polski poeta Juliusz Słowacki podczas swojej wędrówki po Grecji na wyspie Kèrkira i Zàkinthos w 1836 r., o czym sam przekazał wzmianki w „Podróży do Ziemi Świętej z Neapolu”. Skrajne stanowiska zwolenników archaizującego nurtu i demotykistów, czyli zwolenników języka ludowego, starał się pogodzić Adamandios Korais, filolog o europejskiej sławie i wydawca tekstów starożytnych, który – drogą kompromisu – chciał język ludowy – prawy spadkobierca języka starożytnych Hellenów – wzbogacić i przekształcić go w język ludzi wykształconych. Wystąpił bowiem z postulatem „oczyszczenia” – czyli καθαρισμός [*katharismòs*] mowy ludu, tworząc tzw. katarèwusę (η καθαρεύουσα) [*i katharèwusa*], opartą na starożytnej gramatyce attyckiej. Postulat ten nie spełnił swego zadania, bowiem katarèwusa nie miała kontaktu z żywym językiem ludu i nie mogła być przez niego zaakceptowana. Stała się natomiast oficjalnym językiem administracji państwowej, wojska, szkoły i nauki po 1830 r., kiedy to przeniesiono stolicę Grecji z Nafplio do Aten. Stała się sztucznym tworem używanym przede wszystkim przez uczonych. W tym uczonym języku brak było bardzo wielu słów codziennego użytku, ale do 1976 r. była to oficjalna wersja języka nowogreckiego. Głównym inspiratorem walki o wprowadzenie języka ludowego do literatury był Janis Psicharis, (XVIII – XIX w.), który udowadniał, że powszechnie mówiony język ludu wyłonił się drogą normalnej ewolucji historycznej z dawnej greki. W pierwszych dziesięcioleciach XX w. tzw. kwestia językowa (spór językowy) nabrał charakteru politycznego. W 1917 r. rząd Elefteriosa Wenizelosa wprowadził demotyk do niższych klas szkoły podstawowej. Po czterech latach władzę przejęli konserwatyści i katarèwusa powróciła znów do szkoły. Ostatecznie od 1976 r. na mocy Ustawy Sejmowej nr 309 z dnia 30 kwietnia, premier

Konstandinos Karamanlīs ustanowił język nowogrecki (νεοελληνική γλώσσα) [*neoelinikì glòsa*] jako język panujący w radio, telewizji, prasie, w administracji i uniwersytecie, czyli wszędzie. Jest to jedyny mówiony i pisany język współczesnych Greków.

Język grecki jest najstarszym, poświadczonym w piśmie językiem europejskim i stąd słuszne tendencje wśród współczesnych Greków i filhellenów na całym świecie, aby język nowogrecki stał się językiem międzynarodowym w zjednoczonej Europie: η ελληνική διεθνής γλώσσα [*i elinikì dhiethnìs glòsa*].

mgr Zygmunt Rogoziński

Droga do powstania Unii Europejskiej

W okresie XIX i XX wieku następował szybki rozwój ekonomiczny i społeczny krajów europejskich. Pojawiły się jednak znaczne dysproporcje tego rozwoju. Przodowały państwa Zachodniej Europy (Francja, Wielka Brytania, Holandia, Belgia), które poza tym, iż rozwijały gospodarkę to jeszcze bogaciły się z racji posiadania kolonii.

Pojawiające się konflikty nie były rozwiązywane i sytuacja była coraz bardziej konfliktowa. Mocarstwa utworzyły dwa pakty. Do Ententy należały Francja, Wielka Brytania i Rosja. Do Państw Centralnych Niemcy i Austro-Węgry. Sytuacja w I połowie XX wieku stawała się tak napięta, że do wybuchu wojny mógł wystarczyć pretekst. W roku 1914 takim pretekstem okazał się zamach na następcę tronu Austro-Węgier księcia Ferdynanda w Sarajewie.

Wojna, która z tego powodu wybuchła ze względu na jej zasięg nazwano I Wojną Światową. Trwała ona 6 lat, od 1914 roku do 1919 roku. Zakończyła się ona klęską Państw Centralnych. Kongres pokojowy odbył się w Wersalu w lutym 1919 roku. Jej następstwa były ogromne. Mianowicie przestały istnieć 3 monarchie: Habsburgów, Hohenzollernów i Romanowów. Na ich miejsce powstały nowe państwa: Polska, która odzyskała niepodległość po 123 lata niewoli, Czechosłowacja, Austria, Królestwo SHS, Łotwa, Estonia, Litwa, Finlandia.

Zapoczątkowano też nowy sposób prowadzenia wojny. Wprowadzono Gazy bojowe.

Poza wyżej wymienionymi następstwami inne jej skutki były przerażające. Mianowicie nastąpiły ogromne zniszczenia takich państw jak Belgia, Francja, Polska i Rosja. W tym konflikcie brało udział 39 państw. Zginęło, aż 5,5 mln żołnierzy Ententy i 9,5 mln żołnierzy państw Centralnych a poza tym zmarło 50 mln osób cywilnych z powodu Hiszpanki (pandemia grypy).

Wyprodukowano na potrzeby jej prowadzenia 27,5 mln karabinów i 850 karabinów maszynowych, 152,000 dział, 18,000 moździerzy, 182,000 samolotów, 92,000czołgów, 34,000 samochodów oraz bardzo dużo pocisków. Po zakończeniu I Wojny Światowej straty

ludności objęły aż 5,5 mln zabitych i 35 mln rannych. Po I nastąpiła w 1939 roku II wojna światowa.

Do skutków tej wojny należały przemieszczenia i migracje ludności w latach 1945-1949, pojawienie się syndromu K2 polegający na trudnościach w dostosowaniu się do nowych warunków i zachwianie równowagi psychicznej.

Nastąpiły też ogromne zniszczenia polskiej infrastruktury. Przemysł został zniszczony w 32%, rolnictwo i leśnictwo w 35%.

Wartość majątku narodowego Polski zmniejszała się o 38%, komunikacji i transportu o 50%.

Nastąpiło też zmniejszenie kontroli państw kolonialnych nad „swoimi” koloniami.

Nastąpił rozpad imperiów kolonialnych ZSRR ogarnął „opieką” państwa Europy środkowo-wschodniej.

Nasiliła się walka narodowo-wyzwoleńcza państw w Afryce i Azji.

Kryzys finansowy spowodowany obciążeniami wojennymi, zadłużenie i w efekcie dewaluacji pieniądza spowodowały osłabienie Francji i Wielkiej Brytanii.

Zmniejszyło się znaczenie mocarstw.

Jednak zniszczone rolnictwo spowodowało głód. Poza tym reparacje wojenne odbierano w naturze. USA realizowało „ Plan Marshalla” ale tylko obejmujący kraje Europy Zachodniej w tym Niemcy. ZSRR zablokował skorzystania z tego pomocowego planu przez Polskę.

USA wspomagały również gospodarkę Japonii co spowodowało jej szybki rozwój.

II wojnę światową kończyła Konferencja w Poczdamie faszystowscy dygnitarze Niemiec zostali ukarani przez Trybunał w Norymberdze.

Zdajemy sobie sprawę, iż opisane skutki I i II wojny światowej musiały spowodować ponowne spojrzenie na możliwości takiego pokierowania sprawą aby już nigdy nie doszło do podobnych konfliktów. Powstało ONZ (Organizacja Narodów Zjednoczonych) oraz Unia Europejska do której w roku 2004 przystąpiła Polska. W celu zapobieżeniu konfliktów w przyszłości zorganizowano ONZ.

Czym jest Unia Europejska?

Że Unia w obecnym kształcie (z udziałem Polski) posiadała aktualnie 27 członków,
mianowicie:

marzec 1957 członkami są: Belgia, Francja, Holandia, Luksemburg, Niemcy Zachodnie,
Włochy,

styczeń 1973 Dania, Irlandia, Wielka Brytania

styczeń 1981 Grecja

styczeń 1986 Hiszpania i Portugalia

listopad 1990 zjednoczenie Niemiec i połączenie byłego NRD

styczeń 1995 Austria, Finlandia, Szwecja.

PARLAMENT EUROPEJSKI: GŁOS OBYWATELI W UNII EUROPEJSKIEJ

KRÓTKI PRZEWODNIK PO PARLAMENCIE EUROPEJSKIM

PRZEDMOWA PRZEWODNICZĄCEGO

O składzie Parlamentu Europejskiego decydują Państwo – obywatele Europy z dwudziestu ośmiu zakątków Unii. Decyzja ta przekłada się na wybór 751 posłów do Parlamentu Europejskiego. To dzięki Państwa głosom posłowie ci mogą zmieniać europejskie prawo, przedkładając doń poprawki w Państwa imieniu.

Wybrani przez Państwa posłowie powierzyli mi zadanie przewodniczenia Parlamentowi Europejskiemu i reprezentowania go w taki sposób, aby był rzeczywistym wykonawcą woli i aspiracji narodów Europy. Jako przewodniczący pragnę przybliżyć Europę obywatelom.

Uczynię wszystko, co w mojej mocy, aby Parlament i zasiadający w nim posłowie coraz skuteczniej reprezentowali Państwa potrzeby i aspiracje. Unia Europejska musi podjąć praktyczne kroki z myślą o Państwa troskach w takich

dziedzinach, jak miejsca pracy i wzrost gospodarczy, bezpieczeństwo, migracja i zmiana klimatu.

Unia Europejska okazała się znakomitym narzędziem zaprowadzenia dobrobytu i stabilności. Kiedy sięgamy pamięcią wstecz do czasów naszych dziadów, widzimy, jak zjednoczona Europa urzeczywistniła ich marzenie o zakończeniu wojen w Europie. Mogli oni obserwować, jak ich dzieci i wnuki rodziły się i wychowywały w czasach pokoju i poszanowania praw podstawowych.

Koncepcja Europy polegająca na zacieśnianiu współpracy między jej różnymi krajami i narodami zaowocowała zaskakującym rozwojem gospodarczym i politycznym z korzyścią dla milionów pracowników i przedsiębiorców w postaci utworzenia jednolitego rynku i spełnienia marzeń studentów o studiach za granicą.

Jednak mimo owych bezspornych sukcesów Europa nie zawsze była w stanie odpowiednio reagować w obliczu nowych wyzwań, przez co obywatele kwestionowali zdolność instytucji Unii Europejskiej do rozwiązywania ich problemów.

Musimy więc dążyć do usprawnienia Unii, do uczynienia jej skuteczniejszą w tym, co robi, wiedząc, że bardziej niż kiedykolwiek potrzebujemy teraz jedności, aby bronić interesów obywateli Unii Europejskiej. Jeżeli będziemy podzieleni, nie będziemy w stanie bronić naszych interesów gospodarczych i handlowych, dbać o nasze bezpieczeństwo ani chronić środowiska.

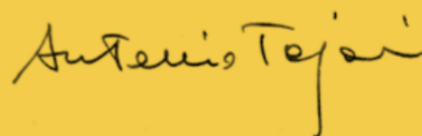
Jesteśmy gotowi przyjąć to wyzwanie i ciężko pracujemy, aby mu sprostać. Wybrani przez Państwa przedstawiciele nie szczędzą trudu, rozważając nowe i skuteczniejsze przepisy prawne, kiedy

Komisja Europejska przedstawia swoje propozycje, oraz wywierając nacisk na Komisję, aby podejmowała działania w interesie narodów Europy.

Jest to obowiązek, który spoczął na naszych barkach, kiedy w maju 2014 r. zostaliśmy przez Państwa wybrani, i w którego świetle zostaniemy ocenieni podczas następnych wyborów europejskich w 2019 r.

Państwa zaangażowanie ma decydujące znaczenie, gdyż dodaje nam energii w naszej pracy w roli wybranych przedstawicieli. Z tego też powodu pragniemy wzbudzić Państwa zainteresowanie jako świadomych obywateli Europy.

Antonio Tajani
Przewodniczący
Parlamentu Europejskiego

UNIA EUROPEJSKA: CZYM JEST I JAKIE SĄ JEJ CELE

Unia Europejska (UE) to jedyne w swoim rodzaju partnerstwo gospodarcze i polityczne obejmujące 28 państw członkowskich. Powstała ona po drugiej wojnie światowej w celu zacieśniania współpracy gospodarczej. Punktem wyjścia było założenie, że kraje powiązane ze sobą przez handel staną się gospodarczo współzależne, a więc będą mniej skłonne do konfliktów. Podstawą UE jest praworządność. Wszystkie jej działania opierają się na traktatach uzgodnionych przez wszystkie państwa członkowskie.

UE nieustannie dba o to, aby jej instytucje były przejrzyste i miały charakter demokratyczny. Parlament Europejski to jedyne wielonarodowe zgromadzenie parlamentarne wybierane bezpośrednio przez obywateli. 751 posłów do Parlamentu Europejskiego reprezentuje ponad 500 mln obywateli z 28 państw członkowskich. Obywatele europejscy mogą brać udział w procesie politycznym na wiele różnych sposobów. Mogą na przykład brać udział w wyborach europejskich, nawiązywać kontakty z posłami do Parlamentu Europejskiego, złożyć petycję do Parlamentu Europejskiego lub podjąć inicjatywę obywatelską, polegającą na zwróceniu się do Komisji Europejskiej o przygotowanie wniosku ustawodawczego.

Petycja do Parlamentu Europejskiego:

europarl.europa.eu/aboutparliament/pl/00533cec74/Petitions.html

OTO NIEKTÓRE NAJWAŻNIEJSZE OSIĄGNIĘCIA UE

2. Dzięki zniesieniu kontroli granicznych między państwami członkowskimi UE obywatele mogą swobodnie podróżować po prawie całym kontynencie; w Europie znacznie łatwiej jest teraz żyć i pracować za granicą.

1. Pół wieku pokoju, stabilności i dobrobytu to czynniki, które znacząco przyczyniły się do poprawy warunków życia milionów Europejczyków.

3. Tak zwany jednolity rynek umożliwia swobodny przepływ większości towarów, usług, kapitału i osób w granicach UE i stanowi główną siłę napędową unijnych gospodarek.

6. Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa umożliwia UE mówienie jednym głosem w sprawach globalnych; UE działa również wspólnie, udzielając pomocy rozwojowej krajom trzecim, zajmując się kwestiami dotyczącymi praw człowieka na świecie i nawiązując stosunki handlowe z krajami trzecimi.

4. Wprowadzenie jednolitej waluty euro, która jest obecnie środkiem płatniczym w większości państw członkowskich, jeszcze bardziej ułatwiło handel i podróżowanie.

5. Wartości takie, jak godność człowieka, wolność, demokracja, równość, praworządność i przestrzeganie praw człowieka, zapisano w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej; instytucje UE i rządy należących do niej krajów mają prawny obowiązek ochrony tych wartości podczas stosowania unijnego prawa.

INSTYTUCJE UNII EUROPEJSKIEJ

PONIŻEJ OPISANO POKRÓTCĘ
NAJWAŻNIEJSZE INSTYTUCJE UE I ICH
FUNKCJE

PARLAMENT EUROPEJSKI

Jest jedyną instytucją UE wybieraną bezpośrednio, reprezentuje 500 mln mieszkańców UE, odgrywa kluczową rolę w wyborze przewodniczącego Komisji Europejskiej oraz wspólnie z Radą Unii Europejskiej uchwała prawo i budżet UE.

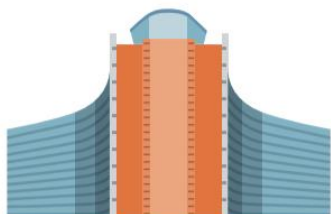
RADA EUROPEJSKA

Określa ogólne priorytety UE, na jej czele stoi przewodniczący, a w jej skład wchodzi szefowie państw i rządów oraz przewodniczący Komisji Europejskiej.

RADA UNII EUROPEJSKIEJ

Reprezentuje rządy państw członkowskich, a przewodnictwo w niej sprawują rotacyjnie państwa członkowskie.

KOMISJA EUROPEJSKA

Jest organem wykonawczym UE, odpowiada za proponowanie i wdrażanie przepisów prawnych UE, przestrzeganie traktatów i bieżące funkcjonowanie UE.

TRYBUNAŁ SPRAWIEDLIWOŚCI

Jest najwyższym sądem w kwestiach dotyczących prawa UE, interpretuje unijne prawo i dba o jego jednolite stosowanie we wszystkich państwach członkowskich UE.

TRYBUNAŁ OBRACHUNKOWY

Kontroluje unijne finanse, jako zewnętrzny audytor przyczynia się do poprawy zarządzania finansami UE i pełni funkcję niezależnego strażnika interesów finansowych obywateli UE.

EUROPEJSKI BANK CENTRALNY

Jest bankiem centralnym jednolitej waluty europejskiej euro, a jego głównym zadaniem jest utrzymanie siły nabywczej euro, a tym samym stabilności cen w strefie euro.

Więcej informacji na temat europejskich instytucji i organów można znaleźć pod adresem: europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_pl.htm

UPRAWNIENIA I ROLA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Parlament Europejski (PE) to jedyny w swoim rodzaju praktyczny przykład wielonarodowej i wielojęzycznej demokracji. Wybierani bezpośrednio posłowie do Parlamentu Europejskiego uczestniczą w debatach publicznych i odgrywają decydującą rolę w kształtowaniu polityki UE. Poniżej opisano główne obszary ich działalności.

PRZEPISY PRAWNE

Parlament Europejski podejmuje wspólnie z Radą UE decyzje dotyczące przepisów prawnych mających wpływ na codzienne życie obywateli Unii. Przepisy te odnoszą się do takich kwestii, jak swoboda podróżowania, bezpieczeństwo żywności, ochrona konsumentów, środowisko i większość gałęzi gospodarki. Państwa członkowskie w dalszym ciągu mają prawo weta w takich dziedzinach, jak: podatki, sprawy zagraniczne i dotyczące obronności. W niektórych

dziedzinach Radzie potrzebna jest zgoda Parlamentu Europejskiego, zanim będzie mogła podjąć decyzję. Jednak nawet dziedziny, w których państwa członkowskie samodzielnie podejmują decyzje, takie jak edukacja i kultura, są często przedmiotem działań wspierających ze strony UE, jak np. program „Erasmus+”, dzięki któremu młodzi Europejczycy mają możliwość studiowania, wolontariatu lub stażu i zdobycia doświadczenia zawodowego za granicą.

Zaangażuj się w kształtowanie polityki europejskiej:
europa.eu/eu-law/have-your-say/index_pl.htm

**POWSZECHNIE WIADOMO, ŻE W 2012 R. PARLAMENT EUROPEJSKI
ODRZUCIŁ UMOWĘ HANDLOWĄ DOTYCZĄCĄ ZWALCZANIA OBROTU
TOWARAMI PODROBIONYMI (ACTA)**

Celem tej wielonarodowej umowy było ustanowienie międzynarodowych standardów egzekwowania praw własności intelektualnej. Jednak organizacje reprezentujące obywateli i interesy pozarządowe argumentowały, że umowa ta może naruszać szereg praw podstawowych, w tym wolność wypowiedzi i prawo do prywatności.

Ponadto z powodu tajności negocjacji w sprawie umowy z tego procesu wykluczono grupy społeczeństwa obywatelskiego, kraje rozwijające się

oraz opinię publiczną. Podpisanie umowy przez UE i wiele spośród jej państw członkowskich doprowadziło do licznych protestów w całej Europie. W wyniku presji społeczeństwa obywatelskiego, czego wyrazem było pięć petycji, z których jedna zebrała 2,8 mln podpisów, Parlament Europejski dokładnie sprawdził i ostatecznie odrzucił tę umowę.

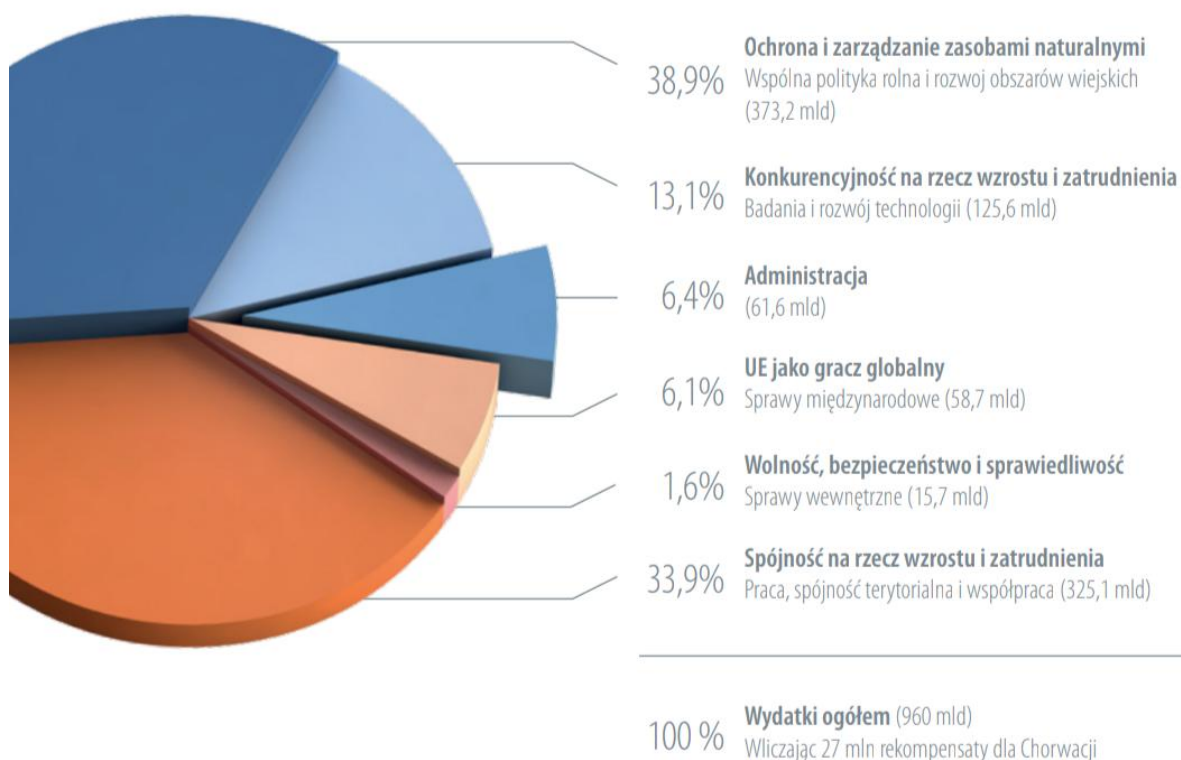
W rzeczywistości był to koniec umowy ACTA, co oznaczało, że tekst nie może zostać przyjęty przez żadne z państw członkowskich UE.

BUDŻET

Uprawnienia budżetowe są kluczowymi prerogatywami każdego parlamentu, ponieważ ten, kto rozdziela fundusze, ma władzę pozwalającą na ustalanie priorytetów. Na szczęblu UE uprawnieniami tymi dzielą się Parlament

Europejski i Rada. Co siedem lat obydwie instytucje wspólnie przyjmują wieloletnie ramy finansowe, a także kontrolują i co roku zatwierdzają budżet na następny rok, jak również wydatki poniesione w roku poprzednim.

BUDŻET UE NA LATA 2014–2020
Pułapy wydatków (w euro) na siedem lat

Więcej na temat budżetu UE:

europarl.europa.eu/aboutparliament/pl/003dcd4001/The-budget-procedure-explained.html

KONTROLA

Parlament Europejski monitoruje właściwe wykorzystanie środków finansowych UE. Przy mianowaniu kandydata na przewodniczącego Komisji Europejskiej bierze się pod uwagę wyniki wyborów do Parlamentu Europejskiego. Parlament wybiera przewodniczącego i zatwierdza skład Komisji (przewodniczącego i kolegium komisarzy), którą może także zmusić do ustąpienia. Komisarze muszą często udzielać Parlamentowi wyjaśnień dotyczących swoich działań, a przewodniczący Rady Europejskiej Unii i Wysoki Przedstawiciel do

Spraw Zagranicznych i Polityki Bezpieczeństwa regularnie występują przed Parlamentem, aby informować posłów i odpowiadać na ich pytania. W ciągu kilku ostatnich lat Parlament znacznie zintensyfikował dialog ze wszystkimi najważniejszymi podmiotami podejmującymi decyzje w sprawie euro, aby rzucić więcej światła na sposób podejmowania decyzji w ramach polityki monetarnej. W ten sposób Parlament stał się jednym z forów działających na rzecz poprawy przejrzystości zarządzania strefą euro.

Więcej na temat uprawnień i procedur Parlamentu Europejskiego:
europarl.europa.eu/aboutparliament/pl/007c895f4c/Powers-and-procedures.html

PARLAMENT EUROPEJSKI OBROŃCĄ WOLNOŚCI I DEMOKRACJI

Jako jedyna instytucja UE wybierana bezpośrednio, Parlament bardzo poważnie traktuje swoją rolę strażnika wolności, praw człowieka i demokracji, zarówno w Europie, jak i poza jej granicami. Zadaniem posłów jest przede wszystkim reprezentowanie obywateli na szczeblu UE i ochrona ich interesów w dialogu z unijnymi przywódcami i instytucjami.

Większość międzynarodowych umów zawieranych przez UE wymaga zatwierdzenia przez Parlament Europejski, który uczestniczy również w kształtowaniu polityki UE w zakresie pomocy rozwojowej i humanitarnej. Posłowie do Parlamentu w coraz większym stopniu wpływają na

europęjską politykę zagraniczną oraz utrzymują bliskie kontakty z ustawodawcami na całym świecie.

Posłowie często pełnią rolę obserwatorów wyborów w krajach na całym świecie, aby wykryć ewentualne nieprawidłowości. Dbają też o ochronę praw człowieka w zewnętrznych umowach gospodarczych i handlowych zawieranych przez UE, a także przyznają Nagrodę im. Sacharowa wyróżniając osoby i organizacje zasłużone dla obrony praw człowieka, demokracji i wolności słowa, walczące z nietolerancją i uciskiem w dowolnym miejscu na świecie. Wśród laureatów tej nagrody znaleźli się Malala Yousafzai, Nelson Mandela i Aung San Suu Kyi.

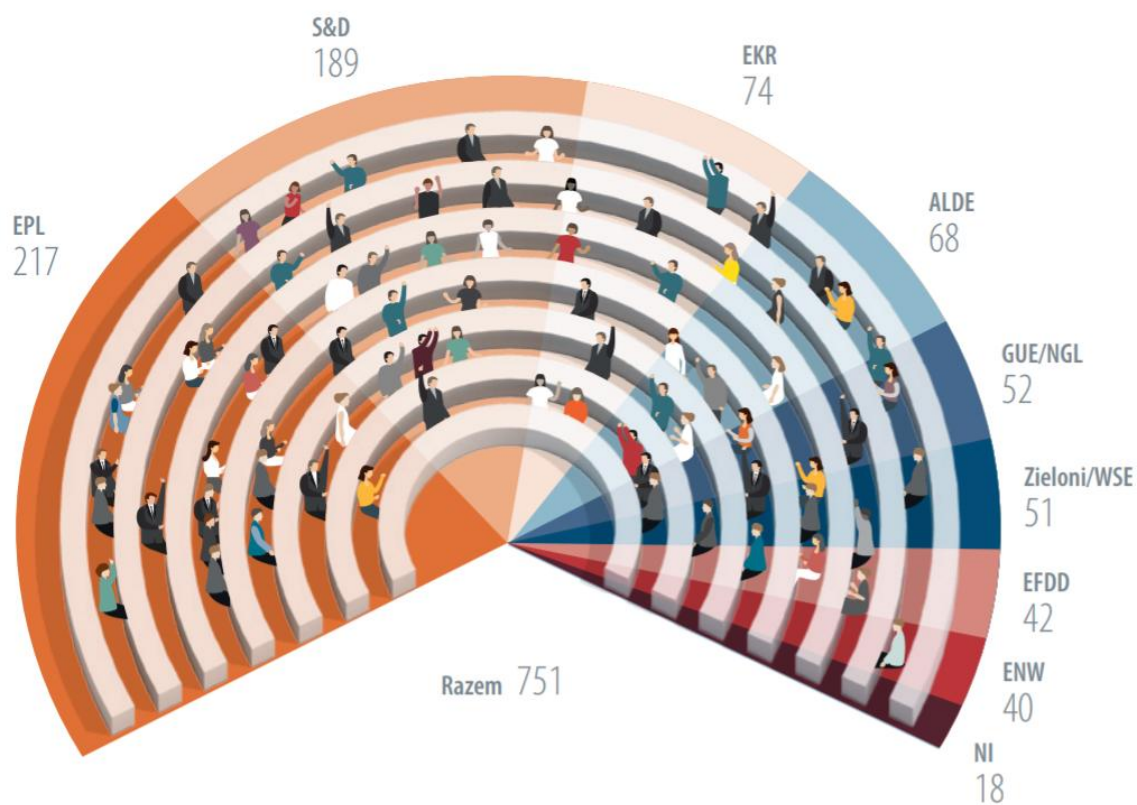
Więcej o Nagrodzie im. Sacharowa przyznawanej przez Parlament Europejski:
europarl.europa.eu/sakharov

STRUKTURA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

SKŁAD PARLAMENTU
PODZIAŁ NA GRUPY POLITYCZNE (23.1.2017)

EPL Grupa Europejskiej Partii Ludowej
(Chrześcijańscy Demokraci)

S&D Grupa Postępowego Sojuszu
Socjalistów i Demokratów
w Parlamencie Europejskim

EKR Grupa Europejskich
Konserwatystów i Reformatorów

ALDE Grupa Porozumienia Liberalistów
i Demokratów na rzecz Europy

GUE/NGL Konfederacyjna Grupa
Zjednoczonej Lewicy Europy
/ Nordycka Zielona Lewica

Zieloni/WSE Grupa Zielonych / Wolne
Przymierze Europejskie

EFDD Grupa Europa Wolności
i Demokracji Bezpośrednie

ENW Europa Narodów i Wolność

NI Niezrzeszeni

ROZDZIAŁ MIEJSC WEDŁUG GRUP
POLITYCZNYCH I PAŃSTW CZŁONKOWSKICH
(23.1.2017)

	EPL	S&D	EKR	ALDE	GUE/ NGL	Zieloni/ WSE	EFDD	ENW	NI	Razem
Belgia	4	4	4	6		2		1		21
Bułgaria	7	4	2	4						17
Republika Czeska	7	4	2	4	3		1			21
Dania	1	3	4	3	1	1				13
Niemcy	34	27	6	4	8	13	1	1	2	96
Estonia	1	1		3		1				6
Irlandia	4	1	1	1	4					11
Grecja	5	4	1		6				5	21
Hiszpania	17	14		8	11	4				54
Francja	20	13		7	4	6	1	20	3	74
Chorwacja	5	2	1	2		1				11
Włochy	15	30	2		3	1	15	6	1	73
Cypr	1	2	1		2					6
Łotwa	4	1	1	1		1				8
Litwa	3	2	1	3		1	1			11
Luksemburg	3	1		1		1				6
Węgry	12	4				2			3	21
Malta	3	3								6
Niderlandy	5	3	2	7	3	2		4		26
Austria	5	5		1		3		4		18
Polska	23	5	19				1	2	1	51
Portugalia	8	8		1	4					21
Rumunia	12	15	1	3				1		32
Słowenia	5	1		1		1				8
Słowacja	6	4	3							13
Finlandia	3	2	2	4	1	1				13
Szwecja	4	6		3	1	4	2			20
Zjednoczone Królestwo		20	21	1	1	6	20	1	3	73
Razem UE	217	189	74	68	52	51	42	40	18	751

ODWIEDŹ I POZNAJ LEPIEJ PARLAMENT EUROPEJSKI

Czy chciałbyś zrozumieć, jak powstają akty ustawodawcze Unii Europejskiej? Czy chciałbyś się dowiedzieć, gdzie posłowie podejmują decyzje mające wpływ na życie codzienne?

Parlament Europejski proponuje różnego rodzaju interaktywne wizyty w Brukseli i Strasburgu, dzięki którym odwiedzający mają możliwość lepszego zrozumienia funkcjonowania instytucji, jej historii i ogólnego kontekstu europejskiego. Wszelkie niezbędne informacje na temat tych wizyt znajdują się na stronie internetowej Parlamentu Europejskiego (europarl.europa.eu/visiting/pl/).

PRZYSTANEK EUROPA (BRUKSELA)

Można tu podziwiać trójwymiarową interaktywną makietę Parlamentu Europejskiego oraz poznać jego historię, budynki i ważnych gości, a także zapoznać się z różnymi rodzajami aktywności, jakie proponuje się odwiedzającym. Przystanek Europa to miejsce, w którym rozpoczyna się zwiedzanie siedziby Parlamentu Europejskiego.

PARLAMENTARIUM (BRUKSELA)

Parlamentarium informuje o historii integracji europejskiej i wpływie UE na nasze codzienne życie za pośrednictwem interaktywnej technologii zachęcającej do zabawy. Centrum dla Zwiedzających Parlamentu Europejskiego jest czynne siedem dni w tygodniu, a rezerwacja nie jest wymagana.

GRY FABULARNE DLA SZKÓŁ (BRUKSELA)

Masz 14–18 lat? Zamień się na kilka godzin w posła do Parlamentu Europejskiego i poznaj w zabawny i innowacyjny sposób proces podejmowania decyzji przez tę instytucję (od poniedziałku do piątku, wymagana rezerwacja, dla grup liczących 16–32 uczniów, czas trwania: 2,5 godz.).

DOM HISTORII EUROPEJSKIEJ (BRUKSELA)

Udaj się w podróż po historii Europy i daj się ponieść wyobraźni, aby wyobrazić sobie jej przyszłość. Odwiedzenie tego muzeum staje się wyjątkowym doświadczeniem m.in. dzięki wystawom, zwiedzaniu z przewodnikiem multimedialnym, materiałom edukacyjnym, warsztatom i seminariom poświęconym różnym zagadnieniom. Otwarcie w maju 2017 r.

